16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1998 ՈՒՐԲԱԹ #193 (1696)

Ազգ
Azg
armenian daily

Աբդուլահ Օջալանը Ռուսաստանո՞ւմ

Իսրայելի պաշտպանության ուժերի հետախուզական բաժնից մի պաշտոնյա երեկ լրատվամիջոցներին հայտնեց, որ Քրդստանի բանվորական կուսակցության (PKK) ղեկավար Աբդուլահ Օջալանը Սիրիայից մեկնել է եւ այժմ գտնվում է Ռուսաստանում: Օջալանի արտաքսումը Դամասկոսից Թուրքիայի պահանջներից մեկն էր Սիրիային, եւ նրա մեկնումը կարող է նպաստել երկու երկրների միջեւ լարվածության թուլացմանը: Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Իսմեթ Սեզգինը, մյուս կողմից, երեկ հայտարարեց, որ Դամասկոսը, թվում է, փակել է Սիրիայում եւ Լիբանանի Բեքաայի հովտում քրդական ռազմակայանները: Նա ասաց նաեւ, թե իրանյան ու եգիպտական պաշտոնատարները հավաստիացրել են, որ Օջալանն այլեւս Սիրիայում չէ: Ինչ վերաբերում է Դամասկոսին, սիրիական պաշտոնական աղբյուրները պնդել են, որ PKK-ի լիդերն ամիսներ ի վեր Սիրիա չի մտել: Իսրայելյան միեւնույն աղբյուրն ասաց, որ դեռեւս հայտնի չէ, Օջալանն իր կամքո՞վ է հեռացել Սիրիայից, թե՞ ստիպել են նրան: Նա ոչինչ չի ասել Ռուսաստանում նրա գտնվելու վայրի մասին:

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Խորհրդարանը խանդով է վերաբերվում Քաղաքական խորհրդին

Հրանտ Խաչատրյանը կանխատեսում է վճռորոշ ամիս

ՆԱՐԻՆԵ ԴՈՒԼՔԱՐՅԱՆ

Քաղաքական խորհրդում կազմակերպական խնդիրները լուծված են, եւ հոկտեմբերը կդառնա վճռորոշ ամիս, որովհետեւ խորհրդի օրակարգում պետական քաղաքականության կարեւորագույն խնդիրների հանդեպ մոտեցումների մշակումն է: Դիրքորոշումները կարող են բախվել, նույնիսկ դառնալ անհաղթահարելի, ասաց ՔԽ գործադիր քարտուղար Հրանտ Խաչատրյանը երեկ տեղի ունեցած ասուլիսում: Քաղաքական խորհրդում հինգշաբթի օրը քննության առարկա են դարձել ԱԺ-ում ստեղծված մթնոլորտի խնդիրները, ինչպես նաեւ ՍԻՄ-ի պահանջով օրակարգ է մտել Բաքվի համաձայնագրին Հայաստանի մասնակցության հարցը, որը ենթադրում է այս համաձայնագրի տակ դրված ստորագրությունը գնահատել իբրեւ մեր օրենսդրության խախտում: Ի պատասխան «Ազգի» հարցի, Հրանտ Խաչատրյանը ճշտեց, որ այսօր ՍԻՄ-ի հայտարարությունը կտպագրվի «Իրավունք» թերթում: ՍԻՄ-ը հանցավոր մոտեցում է համարում Հայաստանի իշխանության կողմից միջազգային տարբեր փաստաթղթերի տակ ստորագրելը՝ անտեսելով մեր իսկ օրենսդրությունը (իմա՝ 92 թ. հուլիսի 8-ին ստորագրված փաստաթուղթը, որով Հայաստանը պարտավորվում է չստորագրել միջազգային որեւէ փաստաթուղթ, ուր ամրագրված կլինի Լեռնային Ղարաբաղի ճանաչումն իբրեւ Ադրբեջանի բաղկացուցիչ մաս): ՔԽ-ն այս հարցի քննարկմամբ, ըստ ամենայնի, կզբաղվի հաջորդ նիստերում: Նշենք, որ «Երկրապահը» անցած չորեքշաբթի վարչապետ Դարբինյանից հստակ պատասխան պահանջեց ՏՐԱՍԵԿԱ-ի հետ կապված համաժողովում ստորագրված համաձայնագրի առումով: Իսկ առաջին փաստը Դավիթ Շահնազարյանինն էր, որը Բաքվի համաձայնագիրը որակեց Հայաստանի կողմից Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը ճանաչելու քայլ: Արմեն Դարբինյանը միարժեք հերքում եւ քաղաքական շահարկում է համարում այս պնդումները:

Տես էջ 2

ԲԵՅՐՈՒԹ

Զորավար Էմիլ Լահուդը ընտրվեց Լիբանանի նախագահ

Նրա մայրը հայ է, նաեւ՝ տիկինը

Ինչպես սպասվում էր, Լիբանանի Հանրապետության նախագահ ընտրվեց լիբանանյան բանակի գլխավոր հրամանատար, գեներալ Էմիլ Լահուդը, սառնասիրտ, ազնիվ մի զինվորական: Նրա թեկնածության օգտին քվեարկեցին 128 տեղանոց խորհրդարանի նիստին ներկա բոլոր 118 պատգամավորները:

Քրիստոնյա մարոնիթ համայնքի անդամ (Լիբանանի անգիր սահմանադրությամբ, երկրի նախագահը պետք է լինի այս համայնքից) Էմիլ Լահուդը ծնվել է 1936 թ., Բաաբդաթ ավանում, որտեղ հանրապետության նախագահի նստավայրն է, զինվորականների ընտանիքում: Նրա հայրը՝ գեներալ Ժամիլ Լահուդը, խորհրդարանի անդամ էր, իսկ հորեղբայրը՝ Ֆուադ Լահուդը, բանակի գնդապետ եւ նույնպես անդամ խորհրդարանի: Նորընտիր նախագահի մայրը հայ է, նաեւ կինը՝ Լիբանանի առաջին տիկին Անտրե Ամատունին:

Էմիլ Լահուդը զինվորական կրթություն է ստացել Լիբանանում, Մեծ Բրիտանիայում, Մ. Նահանգներում: 1970-ական թթ.-ին ծովային ուժերի հրամանատարն էր, այնուհետեւ՝ բանակի գլխավոր հրամանատարի գրասենյակի պետ, պաշտպանության նախարարի գրասենյակի տնօրեն: 1975-1990 թթ. լիբանանյան պատերազմի ամբողջ տեւողության եղել ու մնացել է անբասիր զինվորական, չի ծառայել ոչ Արեւմուտքի եւ ոչ էլ Արեւելքի քաղաքական ուժերին: Միշտ ջերմ հարաբերություններ է ունեցել Լիբանանի բոլոր դավանանքի համայնքների, անշուշտ, նաեւ հայ համայնքի հետ:

Լիբանանի լողի եւ ջրացատկի բազմակի չեմպիոն է: Ունի 2 որդի եւ 1 դուստր:

Լիբանանը, այսպիսով, 21-րդ դար է մուտք գործում բանիմաց, եռանդուն, պատերազմի ու խաղաղության բովով անցած Զորավար Էմիլ Լահուդի ղեկավարությամբ: Վստահ ենք, որ նրա իշխանության օրոք առավել կզարգանան Լիբանանի ու Հայաստանի հարաբերությունները:

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարն այն կարծիքին չէ, որ Բելգրադն սկսել է կատարել պայմանավորվածությունները

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանան առայժմ այն կարծիքին չէ, որ Բելգրադն սկսել է կատարել այն պայմանավորվածությունները, որոնք ձեռք են բերվել Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետության նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչի եւ ԱՄՆ-ի հատուկ ներկայացուցիչ Ռիչարդ Հոլբրուկի միջեւ: Այդուհանդերձ այսօր երեկոյան նա մեկնում է Հարավսլավիայի մայրաքաղաք, որպեսզի Հարավսլավիայի Միութենական Հանրապետության ղեկավարին «հստակ ուղերձ փոխանցի»: Լեհաստանի վարչապետ Եժի Բուզեկի հետ հանդիպումից հետո, ելույթ ունենալով լրագրողների առջեւ, Խավիեր Սոլանան հայտարարել է, որ ՆԱՏՕ-ն վկայություններ չունի Կոսովոյից սերբական զորքերի եւ հատուկ ոստիկանության դուրսբերումն իրապես սկսելու մասին: Հետեւաբար ուժի մեջ է մնում ՆԱՏՕ-ի կողմից Հարավսլավիայի ռմբակոծման սպառնալիքը:

Վարչապետը կփոխի՞ հեռուստատեսության բաժնետերերին

Վարչապետ Արմեն Դարբինյանը երեկ ԱԺ նիստից հետո հանդիպեց խորհրդարանի խոսնակի, փոխխոսնակների եւ խումբ-խմբակցությունների ղեկավարների հետ՝ վերջիններիս առաջարկով պարզաբանելու, թե այսուհետ բաժնետերերի ինչ խորհուրդ կունենա Հայաստանի ազգային հեռուստատեսությունը: Հիշեցնենք, որ ԱԺ [illegible] մեծամասնությունը ներկայիս ազգային հեռուստատեսությունը համարում է «հեղափոխական տրամադրություններ սերմանող, իշխանության տարբեր թեւերի միջեւ շինծու լարվածություն ստեղծող» քարոզչամիջոց: Արմեն Դարբինյանի հետ հանդիպման ժամանակ պատգամավորները առաջարկել են ստեղծել իրենց համոզմամբ իրոք պետական եւ ոչ թե կառավարական հեռուստատեսություն: «Հանրապետություն» խմբակցության անդամ Արա Սահակյանն այս հանդիպումը երեկ համարեց հուսադրող: «Բարեփոխումներ» խմբի նախագահ Արմեն Մարտիրոսյանը հավելեց, որ Արմեն Դարբինյանը չի փորձել ժխտել պատգամավորների մասնանշած բացասական փաստերը, ընդունել է, որ մտածելու առիթ կա եւ առաջիկա երեք օրվա ընթացքում կներկայացնի համապատասխան առաջարկ ԱԺ-ին՝ վերանայելու հեռուստատեսության բաժնետերերի խորհրդի կազմը: Խորհրդարանը ցանկանում է այնտեղ ունենալ իր ներկայացուցիչներին: Այսպիսով, առաջարկվում է վերադառնալ բաժնետերերի խորհրդի կազմի նախորդ սկզբունքին, որը գործում էր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի օրոք իշխանության տարբեր թեւերից բոլոր պետական ԶԼՄ-ներում ունենալ համապատասխան ներկայացուցիչ:

Ն. Ռ.

Սեւ խաղող... կոնյակագործներին

«Ազգի» ստացած տվյալներով, երեկ երեկոյան ժամը 6-ից հետո խաղողով բեռնված մի քանի բեռնատարներ են հայտնվել Ազգային ժողովի մուտքի մոտ: Վարորդները եւ նրանց ընկերակցող անձինք ցուցադրաբար դրանք բերել են այնտեղ բողոքելու, որ Երեւանի Կոնյակի գործարանը, ավելի ստույգ՝ նոր սեփականատեր «Պեռնո Ռիկար» ընկերությունը մերժում է գյուղացիներից խաղողն ընդունել:

Սակայն, ականատեսները պարզել են, որ բեռնատարները լցված են եղել սեւ խաղողով, ինչը, ինչպես հայտնի է, կոնյակագործության համար պիտանի չէ:

Գուցե շատերի համար հայտնին բոլորովին անհա՞յտ է տեսարանը սարքողներին:

Պայքարը ոչ այնքան հանուն Լիզայի,- որքան՝ ընդդեմ Աշոտի

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Երեկ ժուռնալիստի տանը մամուլի ասուլիս տվեցին «Հայաստանի Հանրապետություն» պաշտոնաթերթի խմբագրակազմի մեծ մասը ներկայացնող մի խումբ լրագրողներ: Առիթն ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանի հոկտեմբերի 14-ի հրամանն էր, որով «ԱԺ գործունեությունը պարբերաբար խեղաթյուրված եւ աղճատված ներկայացնելու, նրա վարկը հետեւողականորեն գցելու, ԱԺ-ի մասին բացասական հասարակական կարծիք ձեւավորելու» եւ այլ մեղադրանքներով աշխատանքից ազատվել է թերթի գլխավոր խմբագիր Լիզա Ճաղարյանը եւ այդ պաշտոնում նշանակվել է խմբագրի տեղակալ Աշոտ Աղաբաբյանը: Խմբագրակազմը խիստ վրդովված էր ԱԺ նախագահի հրամանի այդ ձեւակերպումներից, դրանք անարդար էր համարում եւ, բարձր գնահատելով ազատված խմբագրին, միեւնույն ժամանակ ոչ այնքան դժգոհ էր տկն Լիզայի պաշտոնանկությունից, որն իրենց իսկ ընդունմամբ ակնկալելի էր, որքան՝ Աշոտ Աղաբաբյանին գլխավոր խմբագիր նշանակելուց: Վերջինիս անխտիր բոլորը տալիս էին բառացիորեն ոչնչացնող բնութագրումներ՝ «քծնող է», «վախկոտ», «անցյալ», «մոլի աթոռապաշտ», «բանսարկու», որը «վերջին 4 ամիսներին երբեւէ չի երեւացել խմբագրությունում», «ութ ամիս ոչ մի տող չի գրել եւ զբաղվել է միայն Լիզայի տակը փորելով»՝ իր բաղձանքին հասնելու ու «այդ աթոռը» զբաղեցնելու համար: Իբրեւ «լավ չեն ճանաչել նրան», էությունը «հասկացել են միայն այն ժամանակ, երբ Սերոժ Հարությունյանից հետո 10 օր խմբագրի պաշտոնակատար էր» եւ իրեն դրսեւորեց ամենամերժելի գծերով, ընդգծում էին, թե «Աշոտը, միեւնույն է, չի կարողանա աշխատել», թե նրա հետ «մնացել են միայն մի քանի համամիտներ» եւ այլն, եւ այլն:

Տես էջ 2

ԴԻՏՈՐԴՆԵՐ

ԱՄՆ-ը Ադրբեջանի ընտրությունները խարդախված է համարում

ԲԱՔՈՒ, 14 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, AP: Ամերիկացի դիտորդները հայտարարեցին, որ Ադրբեջանում նախագահական ընտրությունները խարդախված էին եւ խախտումները հիմնականում ուղղված էին առաջանցիկ թեկնածուի օգտին քվեատուփերը կեղծելուն: "Ամերիկյան ազգային դեմոկրատական ինստիտուտի զեկուցագրի համաձայն, «լուրջ խախտումներ արձանագրվեցին թե՛ նախընտրական շրջանում եւ թե՛ ընտրության օրը: Ընտրությունները հեռու էին ժողովրդավարական լինելուց»:

ԵԱՀԿ-ը եւ Եվրախորհուրդը նմանօրինակ գնահատական էին տվել կիրակի օրը տեղի ունեցած ընտրություններին:

Ճիշտ է, որ նախագահ Հեյդար Ալիեւը մրցակցում էր ուրիշ թեկնածուների հետ, սակայն այն կարծիքն է տիրում, թե մյուսները մասնակցում էին պարզապես մրցակցական դաշտի պատրանք ստեղծելու համար:

Ամերիկյան ազգային դեմոկրատական ինստիտուտի տվյալներով, ադրբեջանցի դիտորդները ճնշման էին ենթարկվում, քվեատուփերը խարդախվում էին, իսկ որոշ պարագաներում կառավարական պաշտոնյաներն էին ղեկավարում ընտրական տեղամասերը, փոխանակ ընտրական հանձնաժողովների:

Ինքը, Հեյդար Ալիեւն ասել է, որ ԵԱՀԿ-ի եւ Եվրախորհրդի կողմից ընտրությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխանելու մասին պնդումները կարող էին ավելի առարկայական լինել: Նա ասել է, որ ինքը շահել է ձայների ավելի քան 2-3-ով:

digitised by A.R.A.R.@

Ընթացիկ

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, նոյեմբերի սկզբին սպասվում է ԵԱՀԿ գործող նախագահ Բրոնիսլավ Գերեմեկի ժամանումը Երեւան: Տարածաշրջան այցելելը, անդրկովկասյան երեք մայրաքաղաքներում բարձր մակարդակի հանդիպումներ վարելու ծրագրով, հավանաբար զուտ ճանաչողական նշանակություն ունի, քանի դժվար է համաձայնել, թե այդ կարելի է անել առանց վրաց-աբխազական եւ արցախա-ադրբեջանական հակամարտությունների գոտում լինելու, ինչի մասին, համենայն դեպս, մինչեւ այժմ ոչինչ չի հաղորդվել: Դրա փոխարեն հայտնի է, որ պրն Գերեմեկը տարածաշրջան ժամանելուց առաջ, որը նախապես ծրագրված էր նոյեմբերի 15-18-ին եւ հետաձգվեց Հարավսլավիայում իրավիճակի սրման կապակցությամբ, ընդունել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներին, լսել նրանց զեկույցները եւ ողջունել համանախագահների «նոր մոտեցումը» կոնկրետ ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման առթիվ, որը եռանախագահները իրենք անվանում են «ստեղծագործական մոտեցում միասնական պետության հիմնադրույթին»: Հենց բառակապակցությունը զգաստության է կոչում, քանզի մինչեւ այժմ ոչ ոք իրեն նեղություն չի տվել հանրամատչելի բացատրել, թե ի՞նչ է դա իրականում նշանակում: Նման բացատրություն իրենց քաղաքացիներին չեն տվել նաեւ Հայաստանի իշխանությունները: Ինչպես այդ առթիվ մեզ տեղեկացրին ՀՀ արտգործնախարարության հասարակայնության հետ կապերի բաժնից, ԵԱՀԿ ՄԽ եռանախագահներն այդ մասին որեւէ բան չեն հայտնել նաեւ ՀՀ ղեկավարությանը, երբ վերջին անգամ նրանք գործում էին Երեւանում, «Նոր մոտեցումը», ամենայն հավանականությամբ, մշակել են արդեն մեկնումից հետո, որի մասին մեզ կհաղորդեն նոր այցի ժամանակ: Չի բացառվում, որ այդ փորձի անել նաեւ պրն Գերեմեկը: Մի խոսքով, մշուշը դեռ պահպանվում է, եւ այդ անթափանց մշուշը հիմնավոր կասկածներ է ծնում առ այն, որ պրն Գերեմեկը Վարշավայից Երեւան հսկայական ճանապարհը կտրում է, որպեսզի առնվազն պաշտոնական Երեւանին բացատրի, թե Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելը, թեկուզեւ լրացուցիչ «ստեղծագործական» սոուսով, եղել եւ մնում է ԵԱՀԿ կեցվածքի հիմնաքարը: Իսկ դա, վերջին հաշվով, գործնականում ոչնչով չի տարբերվում պաշտոնական Բաքվի դիրքորոշումից, որն իբրեւ բանակցությունների վերսկսման նախապայման առաջ է քաշում մեր կողմից Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման սկզբունքն ընդունելը: Բայց դա արդեն իսկ անիմաստ է դարձնում ցանկացած բանակցություն: Եթե բանակցային գործընթացը դեռ չսկսված՝ վերջնական արդյունքը կանխորոշվում է, էլ ի՞նչ բանակցություն: Եթե այս նախապայմանով բանակցությունները վերսկսվեն, ապա դա կարող է սոսկ նշանակել, որ մենք համաձայն ենք առ ոչինչ համարել արցախյան ազգային-ազատագրական բազմամյա պայքարի եւ հատկապես դրա վերջին 10-ամյակի բոլոր արդյունքները, մոռանալ Ադրբեջանին բռնակցված հայկական բնօրրանի բնիկ տերերի գլխին 80 տարի շարունակ Բաքվի խաղացած բոլոր վայրագությունները, որոնց մռայլ պսակն արցախահայության, ապա եւ Հայաստանի դեմ սանձազերծված բացահայտ ագրեսիվ պատերազմն էր՝ նույն այդ «Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը պահպանելու» արդարացումով: Ցավալի է, բայց միջազգային հանրությունը զարմանալիորեն հանդուրժողաբար է վերաբերվում Ադրբեջանին: Կոսովոյի ալբանացիները սերբական հողում, այսինքն ուրիշի բնօրրանում անկախություն են ուզում, եւ նույն ԵԱՀԿ-ն հազիվ կեսբերան է դատապարտում նրանց, փոխարենը ստանձնելով իր տարածքային՝ ամբողջականությունը պահպանել փորձող Հարավսլավիային, իսկ երբ իրենց սեփական հողում, մայր հայրենիքից բռնի տարանջատված եւ ստալինյան բիրտ կամայականությամբ Ադրբեջանին բռնակցված արցախահայությունն է ցանկանում անկախության հասնել՝ ԵԱՀԿ-ն ամեն կերպ հակադրվում է: Ինչո՞ւ: Ալբանացիների արյունը մերից կարմի՞ր է: Նրանց կարելի է ուրիշի հողում անկախանալ, իսկ մեզ՝ մեր հողում՝ չի՞ կարելի: Մի՞թե աշխարհին քաղաքականություն թելադրող ազդեցիկ պարոններին թվում է, որ այս փարիսեցիությունը ոչ ոք չի նկատում: Մինչեւ ե՞րբ պետք է Բաքվի ուռճացած նավթի բույրից խենթացած՝ փորձեն մեզ համոզել («ստեղծագործաբա՞ր»), որ գումարելիների տեղերը փոխելուց գումարը... փոխվում է: Այսինքն, «միասնական պետության հիմնադրույթը» իբր, ամենեւին էլ նույն բանը չէ, ինչ «Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման» սկզբունքը:

ԵԱՀԿ գործող նախագահի Երեւան այցելելուց առաջ կուզեի հայ հասարակական կարծիքի անունից ընդգծել, որ մեր ժողովուրդը այլեւս ոչ մեկին եւ երբեք թույլ չի տա իրեն... խաբել: Ստեղծված իրավիճակում միակ ելքը առանց նախապայմանների բանակցային գործընթացի վերսկսումն է, սեղանի շուրջ ինչ կորոշենք՝ կորոշենք, դա արդեն բուն բանակցությունները ցույց կտան: Սա էլ հենց ամենապարզ, բոլորին հասկանալի եւ ընդունելի «ստեղծագործական մոտեցումն» է: Այլապես սայլը տեղից չի շարժվելու:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ի՞նչ է նշանակում «ստեղծագործական մոտեցում միասնական պետության հիմնադրույթին»

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

«ՀՀ»

Պայքարը ոչ այնքան հանուն Լիգայի, որքան՝ ընդդեմ Աշոտի

Սկիզբը էջ 1

Խմբագրակազմը խիստ վրդովված էր նոյեմբերի 14-ին նոր խմբագրի ներկայացման ժամանակ ԱԺ աշխատակիցների կողմից իրենց հանդեպ ցուցաբերված վերաբերմունքից, որը բնորոշում էին իբրեւ «1937 թվի» եւ «էնեսականի» վարքագիծ: Միով բանիվ, ինչպես ձեւակերպեց Լիլի Մարտոյանը, «ասուլիսի նպատակն այս երեւույթին քաղաքական հնչեղություն տալն էր», եւ պետք է ասել, որ իրոք ոչ քիչ հնչեղ հայտարարություններ արվեցին: Ահա դրանցից մի քանիսը.

Կարմեն Դավթյան. «Պրն Խոսրով Հարությունյանը երբեք որեւէ անգամ մեզ չի հանդիպել, որեւէ դիտարկում, չակերտավոր դիտողություն չի արել, եւ մենք աշխատել ենք անգամ երբեմն մտածելով, որ իրեն էլ է դուր գալիս մեր ազատ խոսքը: Ինչեւէ, հերթական անգամ մեր երկրում, իշխանության փոփոխությունից հետո, հարված է հասցվում ժողովրդավարությանը: Արդեն արվում է ամեն ինչ, որպեսզի առաջիկա ընտրությունները չլինեն ազատ, անկախ, արդար... Առաջիկա ընտրություններում իրենց կամակատարներ էին պետք, եւ իրենք գնացին այդ քայլին»:

Լիլի Մարտոյան. «Սա քաղաքական հաշվեհարդար էր մի ամբողջ խմբագրակազմի դեմ... Ինչ վերաբերում է ինստիտուտը (ԱԺ-ն) վարկաբեկելուն, այդ ինստիտուտն առաջինն իրենք են վարկաբեկել ընտրության իսկ օրից... Այսինքն, այս խորհրդարանն ինքն ամեն ինչ արեց, ինքը վարկաբեկում է իրեն, այսօր էլ այդ գործընթացը գնում է...»:

Գագիկ Մարտոյան. «Եթե Խոսրով Հարությունյանին թվում է, թե Աշոտ Աղաբաբյանին նշանակելով՝ թերթը պիտի զբաղվի ազգային գաղափարախոսության քարոզչությամբ, խորապես սխալվում է»:

Վահան Մելիքսեթյան. «Հենց օրենսդիր մարմնի կողմից ահավոր կերպով խախտվել է օրենքը»:

Կարինե Հարությունյան. «Պրն Խոսրով Հարությունյանը, նախ եւ առաջ, ինքն իր համար չի ճշտել՝ այս երկիրն ունի՞ գաղափարախոսություն, եւ ինքը, որպես ԱԺ նախագահ, գաղափարախոսություն ունի՞, թե՞ չունի»:

Ասուլիսում նմանատիպ սուր ելույթներ ունեցան նաեւ Սեդա Մեսրոպյանը, Հովհաննես Երանյանը, որը վարում էր ասուլիսը, լրագրող Գրիգոր Էմին-Տերյանը, Արտաշատից եկած ընթերցող տկն Համմիկը, բժիշկ-պրոֆեսոր Սարգիս Անանյանը, Արմենպրեսի ներկայիս աշխատակից Աշոտ Գազազյանը: Խմբագրակազմը հավաստեց, որ շարունակելու է պայքարը «բոլոր հնարավոր միջոցներով», սակայն ոչ ոք չցանկացավ «խաղաթղթերը բացել»՝ ժամանակից շուտ ԱԺ ղեկավարության հնարավոր հակազդեցությունը խափանելու համար:

Կառավարությունը եւ քամին ծափ տան՝ աղբը պարի

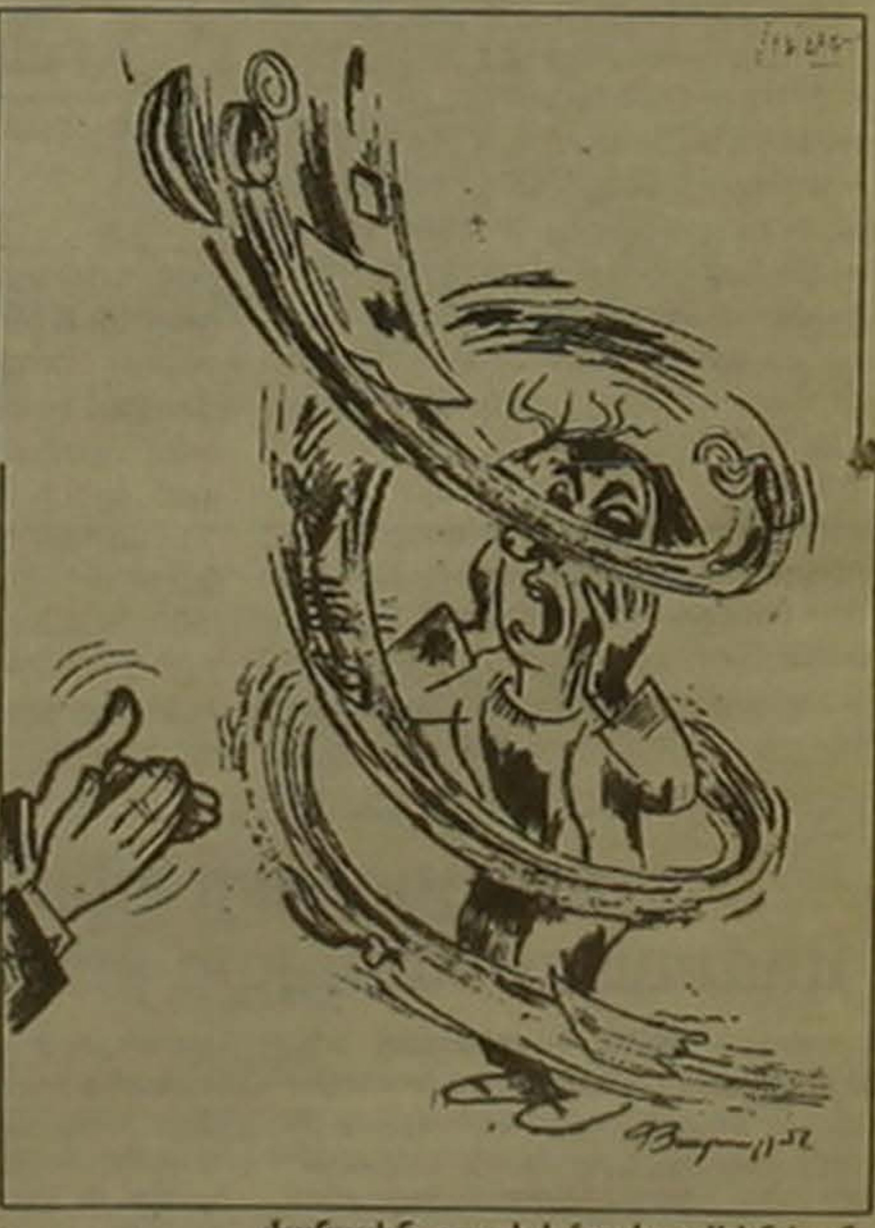

Աստված չանի Հայաստանի Հանրապետությունում քամի բարձրանա: Ամիսներով կուտակված աղբի հոտը ամեն օր «ըմբոշխնելուց» բացի, երբ քամի է լինում, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները կարող են ականատես լինել նաեւ աղբի պարին: Բացօթյա, որտեղ պատահի թափված աղբը երկինք է բարձրանում: Այդ ժամանակ ոչ ոք փողոցով քայլել չի կարող. աղբի բեկորները փաթաթվում են մարդկանց ոտքերին, խփում դեմքին: Աղբի մասնիկները փողոցների փոշուն եւ կեղտին խառնված լցվում են մարդկանց շնչուղիները՝ վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը ավելի մեծացնելով: Ժանտախտը (չմոռանանք, որ աղբանոցներն առնետների բնակավայրեր են նաեւ), խոլերան տարածվում են նաեւ օդով, ինչի մասին հավանաբար չգիտեն Հայաստանի իշխանավորները: Եթե իմանային, գուցե կմտահոգվեին հանրապետության մաքրությամբ: Համաճարակից նրանք չեն կարող պատսպարվել իրենց շքեղ բնակարաններում եւ մեքենաներում նստելով: Համաճարակը իր ճիրանների մեջ կառնի նաեւ նրանց:

Ա. Մ.

Խորհրդարանը խանդով է վերաբերվում...

Սկիզբը էջ 1

«Ազգի» երկրորդ հարցին պատասխանելով, Հրանտ Խաչատրյանը հստակեցրեց, որ Քաղաքական խորհրդում ԱԺ-ին վերաբերող հարցերի քննարկումը որոշակի խանդ եւ ոչ բարյացակամություն է առաջացնում: Բայց ՔԽ կազմում կան պատգամավորներ եւ ԱԺ-ում խումբ-խմբակցություն ունեցող կուսակցություններ, ուստի ՔԽ-ն առաջարկում է համապատասխանեցնել խորհրդարանում տիրող մթնոլորտը ներկա իրավիճակին: Այլապես կան կազմակերպություններ, որոնք պահանջում են ԱԺ լուծարում կամ նախագահի կողմից, կամ կամովին: Նկատենք, որ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ ՀՅԴ ներկայացուցիչների նույն օրը տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ դարձյալ արծարծվել էր ԱԺ-ում ստեղծված մթնոլորտը եւ լուծարման խնդիրը:

Հրանտ Խաչատրյանը սրամտորեն եզրափակեց. ՔԽ-ն երբեք չի կարող փոխարինել ԱԺ-ին, իսկ ԱԺ-ն չի կարող փոխարինել խորհրդին որոշումներ ընդունելու բոլոր առումներով: Հ. Խաչատրյանն ընդգծեց նաեւ, որ ԱԺ-ում ընտրական օրենսգրքի ընդունումը բնավ առաջնահերթ չի համարվում, ուստի առայժմ ՔԽ-ն փորձում է բանակցությունների վայր դառնալ ընտրական օրենսգրքի տարբեր նախագծեր ներկայացրած կուսակցությունների միջեւ: Հաջորդ կարեւորագույն խնդիրը, որին սպասում են ոչ միայն կուսակցությունները, այլեւ ողջ հասարակությունը, քաղաքական գնահատականն է նախորդ վարչակազմի գործունեության հանդեպ: Հ. Խաչատրյանը մանրամասնեց՝ խորհուրդը չի կամենում գնալ դյուրին ճանապարհով: Այսինքն՝ ամեն ինչ որակել կամ ամենասեւ, կամ վարդագույն գույներով. իրենք կփորձեն պարզել խանգարո՞ւմ է արդյոք անցյալի բեռն առաջընթացին, եթե խանգարում է, ապա ի՞նչ չափով: Իրենց գրավոր գնահակականը պետք է լինի խորհրդում ներկայացված 12 կողմերի միացյալ կարծիք, որը գուցե անսպասելի կլինի շատերի համար, բայց օբյեկտիվ: Հակառակ դեպքում ՔԽ-ում դիրքորոշումների հակադրությունը իրոք կարող է դառնալ անհաղթահարելի: Քաղաքական գնահատականը կմշակվի մինչեւ նոյեմբեր:

ԱԺՄ-ն եւ կոմկուսը մերժում են, ՀԺԿ-ի մասին՝ գալիք շաբաթ

Հրանտ Խաչատրյանը պարզաբանեց, որ Քաղաքական խորհրդի կազմը պետք է վերջնականապես ճշգրտվեր, ուստի իրենք հանդիպել են ԱԺՄ-ի եւ Հայկոմկուսի հետ: Վազգեն Մանուկյանը եւ Ֆիլարետ Բերիկյանը խորհրդի ստեղծումը համարել են ոչ տրամաբանական, քանզի այն հանրապետության կառավարման լուրջ լծակ չէ, ուստի հեռանկարում կարող է դառնալ «իշխանությունների բացասական գործունեության շիրմա»: Միաժամանակ ԱԺՄ-ն միշտ էլ պատրաստակամ է հանդիպել եւ քննարկել առանձին հարցեր խորհրդի հետ, եթե վերջիններս նախաձեռնություն հանդես բերեն: Հայկոմկուսը եւս երբեք իր կամուրջները չի այրել եւ չի այրելու Հայաստանում գործող որեւէ կուսակցության, այդ թվում իշխանության հետ: Սակայն ՔԽ-ում նա հեռանկար չի տեսնում: ՔԽ-ն կզրկի կոմունիստներին իրենց անհաշտ ընդդիմություն լինելու կարգավիճակից, որովհետեւ ՔԽ անդամ դառնալը, ըստ կոմկուսի, նշանակում է կանգնել նախագահի կողքին: Կարեն Դեմիրճյանի ղեկավարած Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության հետ հանդիպումը կկայանա գալիք շաբաթ:

Այսպիսով, խորհրդի կազմը հստակ է, մնում է պարզել Քաղաքական խորհրդի հարաբերություններն իշխանության տարբեր թեւերի հետ, որն արդյունավետ աշխատանքի միակ բանալին է, միաժամանակ խորհրդում կուսակցությունները կփորձեն հարթել միմյանց հանդեպ ունեցած տարակարծությունները: Հրանտ Խաչատրյանը համոզված է, որ խորհուրդը փորձելու է գտնել իշխանությունների կարծիքից ազատ ոչ ստանդարտ լուծումներ:

«Նախիջեւան» հայրենակցական միությունը նոյեմբերի 16-ին, ժամը 16-ին, հայրենակիցներին հրավիրում է ՀՀ ԳԱԱ մեխանիկայի ինստիտուտի դահլիճ՝ միության հերթական հաշվետու-ընտրական համաժողովին:

«ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ» ՀՄ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 16-ին, ժամը 16-ին, «Մոսկվա» կինոթատրոնում տեղի կունենա հուշ-երեկո՝ նվիրված գնդապետ Ղեւոնդ Հովհաննիսյանի հիշատակին:

ՀՀ ՊՆ ԼՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՋՕՐԵԱՆ /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՀՀ նախագահի խորհրդական Պարույր Հայրիկյանը տագնապած է

Եթե մինչեւ նոյեմբեր-դեկտեմբեր ընտրական օրենսգիրքը չընդունվի, ապա կստեղծվի աղետալի վիճակ, արձանագրեց ԻՄ խմբակցության ղեկավար եւ Ռոբերտ Քոչարյանի խորհրդական Պարույր Հայրիկյանը հինգշաբթի կայացող ավանդական ճեպազրույցների իր նախաբանում: Նա ընդգծեց, որ ընտրական օրենսգրքի քննարկումների հետաձգումը ոչ միայն ԱԺ-ում, այլեւ իշխանական կառույցներում մտահոգություն չի առաջացնում, այ-

անհրաժեշտությունը ՀԿԿ խմբակցությունը բարձրացրել էր դեռեւս երեքշաբթի հայտարարությունների ժամին: Շուտով ԱԺ պատգամավորական պատվիրակություն է մեկնելու ՌԴ Պետդումա, որի կազմում է Սերգեյ Բադալյանը: Հինգշաբթի ԱԺ խոսնակի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ կոմկուսն առաջարկել է միջխորհրդարանական բանակցությունների օրակարգային հարց դարձնել Ռուսաստան-Բելառուս դաշինքին միանալը: Սերգեյ Բադալյանը բացառեց այն բոլոր պնդումները, թե Ռուսաստանը եւ Բելառուսը դեռեւս չեն գտնում ինտեգրացիայի արդյունավետ ուղին.

րեն համար թեկնածու չգտնելու փաստով: Այս երկու՝ տարբեր գործառույթներ կատարող մարմինների միավորումը իրականում խանգարում է դրանց մասնագիտական խնդիրներին, եզրափակեց նա: Արա Սահակյանը «Հանրապետության» կողմից շեշտեց, որ իշխանության կենտրոնացումը վտանգավոր է, իսկ ԱԱ եւ ՆԳ նախարարությունների միացումն ինքը միշտ էլ քննադատել է, անգամ այն ժամանակ, երբ դա ընդունված չէր: «Շամիրամի» կողմից Անժելա Բակունցը հիշեցրեց, որ ժամանակին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, կատարելով այս քայլը, խոստացավ մշա-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ո՞վ է մտահոգ ընտրական օրենսգրքով

սինքն՝ դարձյալ ստեղծվում է տխուր մի իրավիճակ՝ վերջին պահին, հանպատրաստից ընդունված օրենքով: Մենք արդեն նման նախադեպ ունեցել ենք 95 թ., եւ այդպիսի օրենքով ընտրված Ազգային ժողովի գործելակերպն էլ քաջահայտ է: Պարույր Հայրիկյանը նշեց, որ ե՛ւ ընդդիմադիր, ե՛ւ իշխանամետ պատգամավորները սրընթաց արտահերթ նիստեր են հրավիրում, բայց դրանցից եւ ոչ մեկի օրակարգում այդպես էլ տեղ չի գտնում ընտրական օրենսգիրքը: Նա ասաց նաեւ, որ Սահմանադրական դատարանում ձգձգվում է համամասնական եւ մեծամասնական մանդատների պարենպաս հարաբերակցության որոշման խնդիրը, եւ այդ ձգձգումների պատճառը նախագահի աշխատակազմի իրավաբանական բաժինն է:

Արհեստական խոչընդոտները ընտրական օրենսգրքի ընդունման ճանապարհին իրոք մտահոգում էին միայն Պարույր Հայրիկյանին, մնացյալ խումբ-խմբակցությունների ներկայացուցիչները իրենց ելույթները կառուցեցին այլ հարթություններում. ա) արտաքին քաղաքական, բ) ներքաղաքական, ի մասնավորի՝ ՆԳ եւ ԱԱ մարմինների մեկ կառույցում անհամատեղելիության մասին «Հայրենիք» պատգամավորական խմբի օրինագծի վերաբերյալ, որը, սակայն, առնչվում է ընտրություններին:

«Բոլորս դեպի Ռուսաստան-Բելառո՞ւս»

Հայկոմկուսի ղեկավար Սերգեյ Բադալյանը միանշանակ էր իր այս կարգախոսում: Նա հավաստեց, որ Հայաստանը հաղթում է: Ադրբեջանում Ալիեւի վերընտրությունը Հայկոմկուսը մեկնաբանում է իբրեւ նրանց արտաքին քաղաքական կողմնորոշման լուրջ փոփոխություն՝ դեպի Ռուսաստան: Ադրբեջանը, այսպիսով, կարող է կանխել Հայաստանին Ռուսաստանի հետ իր հարաբերություններում: Սերգեյ Բադալյանը կարծում է, թե հայաստանյան արտաքին քաղաքականության մեջ եւս լուրջ տեղաշարժ է տեղի ունենում, բայց հակառակը՝ դեպի Արեւմուտք եւ ԱՄՆ, ի մասնավորի՝ «Նոր խաղեր ՆԱՏՕ-ի հետ»: Նա հիշատակեց ռուսաստանյան մամուլի այն հրապարակումները, որտեղ ընդգծվում է, թե Հայաստանը սկսել է իր դրեյֆը Ռուսաստանից դեպի Նահանգներ եւ Արեւմտյան Եվրոպա: Ռուսաստան-Բելառուս ինտեգրացիոն գործընթացին մասնակցելու

1998 թ. այս երկու երկրների միջեւ ապրանքաշրջանառությունն աճել է 30 տոկոսով:

Եթե Հայկոմկուսը Հայաստանի ներկա իշխանությանը մեղադրում է ամերիկամետ եւ արեւմտամետ քաղաքական ընթացքի համար, ապա «Հանրապետություն» խմբակցության անունից Արա Սահակյանը բարձրացրեց նոր արտաքին քաղաքական հայեցակարգի իսպառ բացակայության խնդիրը: Երեքշաբթի ՀՀՇ պատգամավոր Աշոտ Սարգսյանը հրապարակել էր մի հայտարարություն, ուր ՀՀՇ-ն արձանագրում էր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ կառավարության խոստացված *արտաքին քաղաքական* հայեցակարգի չկայացումը, համենայն դեպս, այն ըստ նրանց, չի ներկայացվում հասարակայնությանը: ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ էլ առայժմ հնչում է ոչ փաթեթային, ոչ փուլային, այլ ոչ կոնվենցիոնալ մոտեցումների անհրաժեշտությունը: «Հանրապետությունը» սպասում է ոչ կոնվենցիոնալ մոտեցումների հստակեցմանը:

ՆԳ եւ ԱԱՆ-ը ամենալուրջ լծակն է ընտրություններին ընդառաջ

«Երկրապահ» պատգամավորական խմբում, նշեց Արամազդ Զաքարյանը, ՆԳ եւ ԱԱ կառույցների տարանջատման հարցի վերաբերյալ միանշանակ կարծիք չկա, կան ե՛ւ կողմ, ե՛ւ դեմ տեսակետներ: Ներքին գործերի, ազգային անվտանգության եւ պաշտպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովը ուրբաթ 5 «կողմ», 1 «դեմ» (միակ դեմը հանձնաժողովի նախագահ Ռազմիկ Մարտիրոսյանն է, դարձյալ «Երկրապահ») եւ 3 «ձեռնպահ» ձայներով համաձայնություն տվեց ընդգրկելու 8-րդ նստաշրջանի մեծ օրակարգ «Հայրենիք» պատգամավորական խմբի օրենսդրական նախաձեռնությունը, որը ամրագրում է ՆԳ եւ ԱԱ մարմինների անհամատեղելիությունը մեկ նախարարության կազմում: Առջեւում՝ նոր քննարկում է՝ օրինագիծը ներառելու եռօրյա նիստերի օրակարգ: Արամազդ Զաքարյանը չբացառեց ԱԺ քննարկման եւ քվեարկության ժամանակ «Երկրապահի» ազատ քվեարկության տարբերակը, եթե խումբը վերջնականապես չկողմնորոշվի: Սերգեյ Բադալյանը ժամանակին այս երկու կառույցների միավորումը բացատրեց իշխանության կողմից հ-

կել ՆԳ եւ ԱԱ կառույցների հայեցակարգ, արդեն երկու տարի է անցել, հայեցակարգը չի հստակեցվել, ուստի նորմալ եւ բնական է, որ հարցը պետք է բարձրանա: Պարույր Հայրիկյանը նշեց, որ ՆԳ եւ ԱԱ համատեղումը բացառելու տրամադրություն ինքն ունեցել է, բայց այն համակերպվել է պետական ապարատը կրճատելու ձգտմամբ: «Բարեփոխումների» նախագահ Արմեն Մարտիրոսյանը հիմնավորեց, որ միավորման հետեւանքով կառավարման օպտիմալիզացիա չի կատարվել, որովհետեւ ՆԳ եւ ԱԱ կառույցները շարունակում են տարանջատ գործել միայն մեկ նախարարի ենթակայությամբ: «Մտածելու տեղ, իհարկե, կա, բայց ամենացավալին այն է, որ ներկա Սահմանադրությամբ նախագահը միայնակ է հաստատում կառավարության կառուցվածքը, եւ ԱԺ-ն ոչ մի մասնակցություն չունի»: Նա ընդգծեց, որ ՆԳ, ԱԱ կառույցները ամենալուրջ լծակներն են ընտրությունների ընթացքում եւ պատասխանելով հարցին՝ անկեղծ ավելացրեց ոչ ոք չի կարող պնդել, թե մենք սուրբ ենք եւ ընտրություններում այդ ամենի ականատեսը չենք եղել»: Հետեւաբար խնդիրը քաղաքական է եւ բացարձակ կախում չունի անձերից:

«Երկրապահում» օրենսդրական եռանդուժ

«Երկրապահ» պատգամավորական խումբը շրջանառության մեջ է դրել օրենսդրական նախաձեռնությունների մեծ փաթեթ, որոնք տնտեսական եւ սոցիալական ուղղվածություն ունեն: Նախընտրական մթնոլորտը «Երկրապահում» օրինաստեղծ գործունեության ազդակ է: Արամազդ Զաքարյանը նշեց, որ արդեն շրջանառության մեջ են աշխատավարձի, լիզինգային գործունեության, խնայբանկում քաղաքացիների ավանդները վերականգնելու, պետական վերահսկողության եւ բյուջետային համակարգի մասին օրենքում փոփոխություններ կատարելու կարեւորագույն նախագծերը: Եվս 10-12 օրենքի մշակման գործընթացում է, դրանցից ուշագրավ են օտարերկրյա փոխառությունների եւ վարկերի օգտագործմանն ու վերահսկելիությանը վերաբերող, ազատ տնտեսական գոտիների մասին օրենքների նախագծերը: «Երկրապահի» տնտեսական եռանդուժը աճում է:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ

Ջրի խնդիր

Գեղարքունիքի մարզի Թազագյուղի գյուղատնտեսության համար պիտանի հողատարածքներից ոռոգելի է 400-ը: Ավելի քան 243 հա հողատարածք տրվել է վարձակալությամբ: Բարեբախտաբար գարու եւ ցորենի ցանքատարածությունները չեն ոռոգվում, սակայն կարտոֆիլի 130 հա ցանքատարածությունները դրա կարիքն ունեն: Ինչպես տեղեկացանք գյուղապետարանում, ոռոգման բացակայության պատճառով արդեն ոչնչացել է կարտոֆիլի բերքի 60-70 տոկոսը: Պատճառն այն է, որ ջուրը դեռ գյուղ չհասած, «բաժանվում է» Զոլաքար Լիճք եւ Վարդաձոր գյուղի բնակիչների կողմից: Թազագյուղի գյուղապետ Ժորա Ահարոնյանի հավաստմամբ, այն կանխելու համար կիրառված բազմաթիվ միջոցառումները չեն տալիս ցանկալի արդյունք (այդ մասին տեղյակ է պահվել մարզպետին): Պրն Ահարոնյանը բազմիցս դիմել է նշված գյուղերի գյուղապետերին: Վերջիններս հավաստել են, որ այդ ջուրն իսկապես պատկանում է Թազագյուղին, իսկ ապօրինությունը կանխելու համար ոչինչ չի ձեռնարկվում: Խնդրի կարգավորման համար Ահարոնյանը սահմանել է 24-ժամյա հերթապահություն, որպեսզի ջրատարը հսկողությունից դուրս չմնա: Սակայն գործին չի օգնում նույնիսկ իրավապահ մարմինների միջամտությունը, քանի որ նրանց հեռանալուց անմիջապես հետո կրկին սկսվում է անօրինական գործողությունը: Ի դեպ, այդ գյուղերի հողատարածքներն անջրդի են, ուստի նրանք ոռոգման վարձ չեն վճարում: Նշենք նաեւ, որ կարտոֆիլը 30 օր չջրելու դեպքում կիզիչ արեւի տակ փչանում է: Չնայած ապօրինությունը կանխելու գյուղապետերի բազմաթիվ խոստումներին, խնդիրն այդպես էլ մնում է անլուծելի՝ վտանգելով ոչ միայն այս, այլեւ հաջորդ տարվա ոռոգումը գործընթացը:

Գյուղն ունի նաեւ խմելու ջրի հիմնախնդիր: Ներքին ջրային ցանցը կառուցվել է 100 մմ տրամագիծ ունեցող խողովակաշարով, որն անբավարար քանակությամբ է ջուր անցկացնում: Ավելի մեծ տրամաչափի խողովակաշարերով այն փոխարինելու ուղղությամբ աշխատանքներ են արվում: 1 կմ երկարությամբ ջրագիծը նորացնելու դեպքում զգալիորեն կավելանա ջրի քանակությունը: Բացի այդ, Ծակքար գյուղի համար կառուցվում է խմելու ջրի 1 կմ երկարությամբ նոր ջրագիծ, որի որոշ հատվածն անցնում է Թազագյուղի տարածքով: Նախատեսվում է 150 մմ տրամաչափի ջրագիծ ունեցող խողովակով ջրագիծ անցկացնել վերջինիս համար: Այդ դեպքում ամբողջությամբ կապահովվեն բնակչության խմելու ջրի պաշարները: Այդ նպատակով նախատեսվում է հանգանակություն կատարել: Իսկ շինարարական աշխատանքները կկատարեն գյուղի բնակիչները:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Ջիլ գյուղում արդեն տեղացիներ են

Ջիլ գյուղը Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակի (նախկին Կրասնոսելսկի) ամենավերջին սահմանային գյուղն է: Այսինքն գտնվում է Սեւանի ավազանում, Արդանիշի արգելավայրի հարեւանությամբ, որտեղ գյուղացու ցանքերը հասնում են ծովափին եւ որտեղ «ծիրանն է հասնում», պարծենալով ասում է ջիլեցին հենց մեր առաջին զրույցի ժամանակ: Նախկինում ադրբեջանաբնակ գյուղի 80 տոկոսը փախստականներ են (1988 թ. բնակվում են այստեղ): Նախկին փախստականներ, որոնց մեծ մասը ընդունել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն:

Հայկանուշ Մելիքյան

Հայկանուշ Մելիքյանի ընտանիքը եւս հաստատվել է Ջիլում: Նա 1990 թ. գյուղխորհրդի նախագահն է, 1996 թ. ընտրվել է գյուղապետ: Նրա միջոցով ծանոթանում ենք գյուղի առօրյային: Հողեր շատ ունեն՝ խմելու ջուրը չի բավականացնում, սերմացու չկա, կարկտահարությունից ցորենն է փչանում, փտախտից՝ կարտոֆիլը, չորս ամսից ավելի է թոշակը գյուղ չի հասել, սակայն գյուղացին իրեն կարողանում է պահել իր աշխատանքով: Երիտասարդությունը հիմնականում գյուղից չի հեռանում: Այժմ, ընդհակառակն, Ռուսաստանից են վերադառնում այստեղ:

«Գյուղի դպրոցը խարխուլ վիճակում է, 10 տարի չի վերանորոգվել: 1990 թ. այստեղ սովորում էր ընդամենը 48 աշակերտ, իսկ այսօր նրանց թիվը հասել է 129-ի, 23 առաջին դասարանցի ունենք»: Մամիկոն Զոմարդյանը 1990 թ. դպրոցի տնօրենն է: Նա նաեւ ուսուցիչներին է ներկայացնում, ելնելով, որ նրանց 80 տոկոսը բարձրագույն կրթություն ունի: Իսկ պրն. Զոմարդյանի այն խոսքին, թե «ազգի գոյատեւման հիմքը դպրոցն է», անկասկած չհամաձայնել չենք կարող...

Ջրամատակարարման հարցի կարգավորման, նաեւ դպրոցի վերանորոգման համար կարծես աշխատանքներ են կազմակերպվում գյուղապետի ջանքերով եւ միջազգային դոնոր կազմակերպությունների օգնությամբ: Ամեն դեպքում, ջիլեցին առավել եւս հույսն իր ու իր հողի վրա է դնում...

ԳԵՎՈՐԳ ՔՈՔԱՅԱՆ
ԱՍՏՂԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԳՈՐԻՍ

Չնայած փոքր, բայց՝ մեկնարկ

Սոցիալական վիճակի հետընթացը մեծապես պայմանավորվող արդյունաբերության ընդարմացումը, ցավոք, ընդհանուր առմամբ, շարունակական լինելու միտում ունի: Եվ այս բնագավառի ամենափոքր նորն անգամ հույսի շիթ է առաքում: Հաշված օրեր են, ինչ երբեմնի մոտ 1-1,2 հազար ընտանիք կերակրող, միության 70 եւ արտերկրի 14 հասցեներով 68 տեսականի առաքող, ավելի քան 1 տարի ընդհանրապես լռած «Միկրոշարժիչ» ՓԲԸ գործարանում սկսել է թեկուզ թույլ, բայց բաբախել արտադրության զարկերակը. առայժմ մոտ 100 աշխատատեղով աշխատանքներ են վերսկսվել փաթաթման, ձուլման, մամլման, հավաքման, մեխանիկական արտադրամասերում: Գործարանը միութենական, միմյանցով պայմանավորված մեծ ու հզոր շղթայի մի լուրջ ու առանցքային օղակ էր, եւ այսօր իր գործունեությունը նոր պայմաններին հարմարեցնելու դժվարագույն գործընթաց է ապրում:

Ամբարված պատրաստի մեծաքանակ արտադրանքի սպառման շուկայի կանոնավորումը ոչ միայն կլուծի 20 մլն դրամ պարտքի, այլեւ եղած ու նոր հզորությունների գործարկման հարցերը:

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գորիս

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Խիզախություն

Գոտեմարտ

Դոլորես Ղազարյանը ընդամենը մեկ վայրկյան ուներ աղետը կանխելու համար եւ նա կատարեց անհավատալին

Անհրաժեշտ նախաբան

1985 թ. աշնանը «Սովետսկայա ժենշչինա» հանդեսը ինձ ակնարկ պատվիրեց մեր հայրենակցուհի Դոլորես Ղազարյանի սխրանքի մասին: Նա Յակ-40 ինքնաթիռում գոտեմարտի մեջ էր մտել ահաբեկչի հետ, որը փորձել էր օդաչուներին ստիպել ինքնաթիռն իջեցնել Թուրքիայում: Շուտով նյութը ուղարկվեց խմբագրություն: Գրեթե ամեն օր հեռախոսով ճշտում էինք մանրամասնությունները, տերմինները, անունները: Հանդեսի գլխավոր խմբագիր Վալենտինա Իվանովնա Ֆեդոտովան ծրագրել էր նյութը տպագրել առաջիկա համարում: Ինչպես ինձ ասացին, ինքն էլ առաջարկել էր իմ հերոսուհու դիմանկարը զետեղել հանդեսի շապիկի վրա: Համապատասխան ավանդույթի համաձայն, այդ պահից խմբագրությունում Դոլորեսին արդեն անվանում էին «շապիկ»:

Ես իմ լրագրական պրակտիկայում թերեւս ոչ մի բանի չէի սպասել այնպիսի հուզմունքով, ինչպես խորհրդային կանանց գլխավոր հանդեսի հրատարակմանը՝ շապիկին հայուհու դիմանկարով: Ճակատագրի հեգնանքով նրա անօրինակ սխրանքին վերաբերող ակնարկը ես անվանել էի «Գոտեմարտ» չկասկածելով, որ «Սովետսկայա ժենշչինան» գոտեմարտի մեջ է մտնելու ահարկու ԽՍՀՄ Գլավլիտի (գլխավոր գրաքննչության) հետ: Իհարկե, գոտեմարտում հաղթեց Գլավլիտը: Պատճառը. «ԽՍՀՄ-ում ինքնաթիռ առեւանգողներ չեն լինում: Եղել է մի այդպիսի դեպք եւ բավական է»: Պարզվում է, Գլավլիտն այդպես է պարզաբանել ակնարկի հրապարակման մերժումը: Դժվար էր պատկերացնել իմ վիճակը: Հանդեսի աշխատակիցները հերթով փորձում էին հեռախոսով ինձ հանգստացնել՝ արտահայտելով Դոլորեսի հանդեպ իրենց սերը եւ վիրավորանքի զգացումը: Նրանք նույնիսկ ի հիշատակ ինձ առաքեցին շարվածքի ուղարկված հոդվածի մեքենագիր տեքստը: Առաջին էջի վրա բաժնի վարիչի, պատասխանատու քարտուղարի ու նրա տեղակալի, գլխավոր խմբագրի եւ այլոց ստորագրություններն են:

Հեղինակային վիրավորանքը հատուցելու, եթե չասենք հավակնությունը մի կերպ բավարարելու համար ես Հայաստանում, այնուամենայնիվ, հրատարակեցի գեղարվեստական պատմվածքը՝ օգտագործելով հայ առասպելական ուղեկցորդուհու եւ Յակ-40-ի հերոսական անձնակազմի կյանքից առնված սյուժեն:

Այս տարի լրանում է սխրանքի 15 տարին, որի մասին ես ուզում էի պատմել «Սովետսկայա ժենշչինայի» միլիոնավոր ընթերցողներին: Եվ հայ ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացնելով «Գոտեմարտ» ակնարկը, կուզեի լոկ հիշեցնել, որ դեռ խորհրդային Գլավլիտի կենտրոնական մարմնում դրա վերջնական մերժումից էլ առաջ այն կրճատումների էր ենթարկվել խմբագրական գրաքննության կողմից, որը հանել էր բազմաթիվ մանրամասնություններ, այդ թվում նույնիսկ ահաբեկչի անունը եւ աշխարհագրական որոշ տեղանունները:

Երեւանյան առատ ձյունատեղումների պատճառով երեք անգամ հետաձգվելուց հետո տեղական ավիագծերից մեկի թռիչքը վերջապես հայտարարվեց: Ուղեւորները՝ չորս կին, մի աղջնակ եւ երեք տղամարդ, տեղեր զբաղեցրին ինքնաթիռի սրահում: Թոռնուհու հետ թռչող ծեր կինն անհանգստանում էր ուղեբեռի համար: Տատիկի ուղեբեռի տեղավորմանն օգնեց մի երիտասարդ, որն ակնհայտորեն տեղացի չէր, բաց գույնի մազեր ուներ եւ կապույտ աչքեր: Նա ուղեբեռ չուներ: Ծեր կինը շնորհակալություն հայտնեց անծանոթին, բայց ինքն իրեն ասաց. «Մի տեսակ տարօրինակ է»:

Դռան մեջ հայտնվեց կապույտ համազգեստով, սլացիկ եւ վայելչակազմ ուղեկցորդուհին: Ներողություն խնդրեց ուղերթի ձգձգման համար եւ մաղթեց հաճելի թռիչք:

Հինգ րոպե հետո, երբ ինքնաթիռն արդեն բարձրացել էր, ծեր կինն իր մոտ կանչեց ուղեկցորդուհուն. «Կարծես թե այն երիտասարդն իրեն լավ չի զգում: Նայիր աղջիկս, նա ամբողջ մարմնով դողում է»: Ուղեկցորդուհին մոտեցավ բարձրացված օձիքով երիտասարդին եւ հարցրեց.

- Ձեզ վա՞տ եք զգում:

Երիտասարդը չշարժվեց, նույնիսկ հայացքը չբարձրացրեց:

- Դուք ձեզ վա՞տ եք զգում,- կրկնեց ուղեկցորդուհին:

- Եթե անմիջապես ուղղությունը չփոխեք դեպի Թուրքիա, ես կպայթեցնեմ ինքնաթիռը, կորցնելու բան չունեմ,- մռթմռթաց ուղեւորը եւ բացեց վերարկուի փեշերը:

Նրա կրծքին կախված էր պայթուցիկ սարք: Ձախ ձեռքի մատը համակարգի օղակի մեջ էր, եւ երիտասարդը ցուցադրաբար շարժում էր այն:

Ուղեկցորդուհին առաջին հերթին մտածեց, որ չպետք է մատնի իր հուզմունքը. սրահում հազիվ թե լսած լինեին իրենց խոսակցությունը:

- Բավական է մատս ձգեմ,- հայտարարեց ելուզակը,- եւ կլսվի խլացուցիչ...

Նա չհասցրեց ավարտել նախադասությունը. խցիկից դուրս եկավ երկրորդ օդաչուն, կանգնեց ազատ տեղերից մեկի մոտ եւ սկսեց ինչ-որ բան գրանցել ծոցատետրում: Ուղեկցորդուհին մոտեցավ նրան:

- Միշա, ուշադիր լսիր ինձ եւ հետս ցածրաձայն խոսիր: Առաջին շարքում նստած այն ուղեւորը զինված է, նա պահանջում է թռչել Թուրքիա, հարկավոր է ինչ-որ բան ձեռնարկել:

Օդաչուն նստեց երիտասարդի ետեւում եւ նրա կողմը թեքվելով ցածրաձայն ասաց.

- Մեր վառելիքը չի բավականացնի, բացի դրանից, մենք չգիտենք երթուղին:

Պատասխանի փոխարեն երիտասարդն ազատ ձեռքով հատակին նետեց մի ծալված թուղթ: Հայացքով հասկացրեց, որ գրությունը վերցնեն ու կարդան:

Թղթի վրա գրված էր. «Պահանջում եմ թռչել Թուրքիա: Իմ մտադրության լրջությանը համոզվելու համար բավական է ծանոթանալ կից ներկայացվող ռումբի կառուցվածքի սխեմային: Բավական է մատս ձգեմ, եւ տեղի կունենա պայթյուն»:

Խցիկի դռան մոտ կանգնած ուղեկցորդուհին սպասում էր հրամանատարի վճռին: Սպասումի րոպեները չափազանց երկար էին թվում: Եվ չգիտես սեփական վախը հաղթահարելու, թե մյուսներին վախեցնելու համար ռումբի տերն ուժգին հարվածեց ուղեկցորդուհու փորին: Վերջինս կտրուկ կռացավ՝ զգալով, թե ինչպես է կորցնում գիտակցությունը: Երկու տղամարդիկ նետվեցին նրա կողմը, բայց նա ցավը հաղթահարելով շտկվեց եւ կարգադրեց. «Նստել: Հիմա ես որեւէ մեկի ասպետության կարիքը չունեմ»:

Կրկին նստեց երիտասարդի ետեւում.

- Ինչո՞ւ այդպես արեցիք:

Երիտասարդը չէր լսում նրան. անչափ բարձրաձայն լալիս էր աղջնակը եւ խիստ բարձրաձայն լացուկոծ էր անում պառավը:

Ուղեկցորդուհին հասկանում էր, որ անձնակազմը կապ է հաստատում երկրի հետ, կշռադատում հետագա գործողությունների ընթացքը: Իսկ դրա համար ժամանակ է հարկավոր: Եվ որպեսզի ժամանակը հանցագործի համար աննկատ անցնի, կրկին դիմեց նրան.

- Մտածեք ձեր ծնողների մասին:

Ելուզակն ի պատասխան միայն քմծիծաղ տվեց: Գրպանից տափաշիշ հանեց, մի քանի կում արեց, ուղեկցորդուհուն էլ առաջարկեց խմել: Վերջինս հրաժարվեց: Ելուզակը հարվածեց նրա դեմքին: Տղամարդիկ դարձյալ վեր ցատկեցին իրենց տեղերից, բայց ուղեկցորդուհին կրկին կանգնեցրեց նրանց:

- Ինչո՞ւ այդպես արեցիք,- կրկնեց նա՝ թաշկինակով դեմքը սրբելով:- Ինչպես է Ձեր անունը:

- Որտե՞ղ են քո տականքները, ինչո՞ւ չեն գալիս: Ես հիմա կպայթեցնեմ...

- Հանգստացեք, նրանք հիմա կգան: Ախր հարկավոր է ամեն ինչ հաշվարկել: Ձեր անունն ի՞նչ է:

- Քո գործը չէ:

- Մեղք չէ՞ աղջնակը, այնպես է լալիս...

- Ես բոլորին կգնդակահարեմ:- Ելուզակը կրկին կում արեց եւ շիշը մեկնեց աղջկան:- Խմիր, թե չէ կձգեմ օղակը եւ ամեն ինչ ցաքուցրիվ կլինի:

Ուղեկցորդուհին մի կում արեց:

- Քո անունն ի՞նչ է,- հարցրեց ելուզակը:

- Դոլորես:

- Ես հիմա կսկսեմ հաշվել... մինչեւ 100-ը: Եթե քո տականքները չհայտնվեն, տեղի կունենա պայթյուն:

Եվ սկսեց հաշվել: Որքան շատ էր հաշվում, այնքան ավելի բարձրաձայն էր լալիս երեխան: Աղջնակի ձայնը հաղթահարելու համար նա ավելի բարձր էր բղավում. «Իննսուն... իննսունինը... իննսունութ...»:

Խցիկի դուռը բացվեց: Երկրորդ օդաչու Միքայել Եփրեմյանը մոտեցավ հանցագործին եւ ասաց. «Հանուն ուղեւորների կյանքի փրկության մենք որոշեցինք փոխել երթուղին: Կարս քաղաքը հարմա՞ր է»:

- Ինձ հարմար է Թուրքիայի ամեն մի բնակավայր:

Օդաչուն վերադարձավ խցիկ, իսկ Դոլորեսը կրկին մոտեցավ ելուզակին:

- Նստենք վերջում,- առաջարկեց նա:

- Ինչո՞ւ:

- Այնտեղից դու կարող ես ավելի արագ ու հեշտությամբ դուրս գալ եւ հանձնվել թուրքական իշխանություններին:

...Հիմա ուղեւորների կյանքը կախված էր նրանից, թե իրենց ինչպես կպահեն օդաչուները: Նրանք, մտածում էր Դոլորեսը, երեւի հենց վայրէջքից առաջ ինքնաթիռը ցնցումներով կվարեն, որպեսզի ելուզակը լուսանցույցից ոչինչ չտեսնի: Ասենք, բետոնե թռիչքուղու վրա էլ ընթացքը հազիվ թե հարթ անցնի: Տղաները մեքենան դիտավորյալ կվարեն զիգզագներով:

Նա երիտասարդին, այնուամենայնիվ, համոզեց նստել վերջին տեղում:

- Իսկ չե՞ք վախենում, որ թուրքական իշխանությունները Ձեզ կրկին կհանձնեն խորհրդային իշխանություններին:

- Չեմ վախենում. Թուրքիան միակ երկիրն է, որը չի ստորագրել ինքնաթիռ առեւանգողների վերադարձմանն առնչվող պայմանագիրը: Դու ինձ հետ կմնաս Թուրքիայում:

- Ոչ:

- Իսկ եթե քեզ ստիպե՞մ:

- Չես կարող:

- Բավական է մատս ձգեմ...

- Ես դա արդեն լսել եմ: Ինձ սպանել կարող ես, բայց Թուրքիայում թողնել՝ ոչ:

- Մենք ինչ-որ շատ երկար ենք թռչում,- հանկարծ անհանգստացավ ելուզակը՝ սեղմվելով լուսանցույցին:- Իմ հաշվարկների համաձայն, մենք արդեն պետք է լինեինք Կարսում:

- Ախր մենք շրջան կատարեցինք, երբ փոխում էինք երթուղին:

Հանկարծ ինքնաթիռը ցնցվեց, եւ Դոլորեսն ասես պատահաբար կառչեց ելուզակի ձախ ձեռքից, արմունկը հենելով թիկնակին: Լուսանցույցում հերթով երեւում էին մերթ ինքնաթիռի թեւը, մերթ էլ ամպերը, որոնց միջով հեռավոր ձյուների վրա հազիվ սեւ կետեր էին նկատվում:

- Ինչո՞ւ է ինքնաթիռն այդպես թափահարում,- հարցրեց ելուզակը:

- Այս կողմերում միշտ այդպես է լինում:

- Որտեղի՞ց գիտես, թե այստեղ միշտ ինչպես է լինում:

- [illegible] լեռները: Չէ որ ցնցումներն առաջանում են...

Դոլորեսը չհասցրեց խոսքն ավարտել: Ինքնաթիռը կտրուկ թեքվեց, եւ նա ընկավ հարեւանի վրա, դեռեւս ջանալով բռնել նրա ձեռքը: Հենց այդ պահին պայթուցիկ համակարգը թեքվեց եւ թթվուտն արտահոսեց: Ոչ ուղեկցորդուհին, ոչ էլ ելուզակը չգիտեին այդ մասին:

Հաջորդ րոպեին ինքնաթիռի անիվները դիպան բետոնե մակերեւույթին: Այնպիսի ցնցումներ եղան, որ երկուսն էլ հայտնվեցին հատակին: Դոլորեսը հասցրեց բղավել ուղեւորներին.

- Անմիջապես ետ վազեք:

Տղամարդկանցից մեկը բացեց հետեւի դուռը: Ինքնաթիռը դեռ շարժվում էր, երբ շարժասանդուղքն իջեցվեց: Ուղեւորները նետվեցին դեպի ելքը:

Ելուզակը մի քանի անգամ ձգեց պայթուցիկ սարքին կապված օղակը եւ հասկացավ, որ համակարգը չի գործում:

Համոզվելով, որ բոլոր ուղեւորները դուրս են եկել ինքնաթիռից, Դոլորեսն առաջարկեց.

- Ինքդ էլ դուրս արի, հանձնվիր: Գուցե մեղմացնես քո մեղքը...

- Շուն,- մռթմռթաց ելուզակը՝ փորձելով վեր կենալ հատակից:

Դոլորեսը կանխեց նրան եւ վազեց դեպի ելքը: Ինքնաթիռից դուրս ցատկեց, բայց անմիջապես էլ հիշեց, որ օդաչուները խցիկում են: Վերադարձավ:

Ելուզակը կատաղած կանգնած էր հենց դռան մոտ, պարզված ձեռքերում բռնել էր պատից պոկված թթվածնի բալոնը: Հատակին, նրա ոտքերի մոտ, ընկած էր պայթուցիկ նյութը:

Հանցագործը չափում-ձեւում էր, թե ինչպես կարելի է ծանր բալոնով ավելի դիպուկ հարվածել պայթուցիկ նյութին: Մի պահ նա հայացքը փոխադրեց աղջկա վրա, որն առաջին անգամ լրջորեն վախեցավ՝ տեսնելով նրա խելահեղ աչքերը:

Դոլորեսը հասկանում էր, որ ինքն ընդամենը մեկ վայրկյան ունի մտածելու համար: Ոչ ավելին: Այդ վայրկյանը կբավականացներ ինքնաթիռից դուրս ցատկելու եւ շարժասանդուղքը հաղթահարելու համար: Բայց նա հասկանում էր նաեւ, որ այդ վայրկյանը կարող է բավականացնել խցիկում գտնվող մարդկանց եւ մեքենան փրկելու համար... Եվ Դոլորեսն աներեւակայելի ցատկ կատարեց՝ հրելով ապշահար հակառակորդին:

Մասնագետները պարզեցին, որ ռումբի պայթյունի դեպքում շրջակա ամեն ինչ կոչնչանար: Միայն հետագայում, երբ խիզախ անձնակազմն արժանացավ կառավարական բարձր պարգեւների, մարդիկ իմացան սխրանքի մասին:

56 րոպե տեւեց դրամատիզմով լի թռիչքը, որի ընթացքում մեր օդաչուները՝ օդանավի հրամանատար Վարդան Սարգսյանը, հրահանգիչ-օդաչու Միհրան Խաչատրյանը, երկրորդ օդաչու Միքայել Եփրեմյանը, մեխանիկ Աշոտ Այվազյանը, [illegible] արիություն եւ հերոսություն:

56 րոպե: 3360 վայրկյան տեւեց Դոլորես Ղազարյանի գոտեմարտը թշնամու, ելուզակի հետ, որը մահ էր բերում մարդկանց:

...Միայն հաջորդ առավոտյան Դոլորեսը հայելու մեջ տեսավ իր առաջին սպիտակ մազերը, որոնք բնավ չէին վնասում իր գեղեցկությանը:

Անհրաժեշտ վերջաբան

Ակնարկի հերոսուհի Դոլորես Ղազարյանն այդ դեպքերից հետո ուղեկցորդուհի է աշխատել «Զվարթնոց» օդանավակայանում, թռիչքներ կատարել Իլ-86 եւ Տու-154 ինքնաթիռներով: Ինչպես ինձ հայտնի դարձավ, այժմ նա կենսաթոշակառու է եւ բնակվում է Մոսկվայում:

Վարդան Սարգսյանը ներկայումս երկրորդ օդաչու է A-310 աերոբուսում, որը ուղերթներ է կատարում Եվրոպայի երկրներում:

Միքայել Եփրեմյանը եւ Միհրան Խաչատրյանը դարձել են հրամանատարներ եւ նույնպես ուղերթներ են կատարում A-310-ում:

Աշոտ Այվազյանը բնակվում է Դնեպրոպետրովսկում, որպես հրամանատար թռիչքներ կատարում Յակ-42-ով:

Ոչինչ հայտնի չէ ահաբեկիչ Պ. Դ. Յակովենկոյի ճակատագրի մասին, որը 15 տարի առաջ, դատարանի որոշմամբ դատապարտվել էր հոգեբուժական կլինիկայում հարկադիր բուժման:

Հ.Գ. Ժամանակին մենք հասանք այն բանին, որ գոնե տեղական հեռուստատեսությամբ ցուցադրվի սյուժե Յակ-40-ի հերոսական անձնակազմի մասին: Ուզում ենք հավատալ, որ այդ կադրերը պահպանվել են: Եվ կարծում եմ, ճիշտ կլիներ մեր օրերում դրանք ցուցադրել հայ հանդիսատեսին: Ինչպես ասում են, հայրենիքը պետք է իր հերոսներին դեմքով ճանաչի:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Միացյալ Նահանգներում լրջորեն քննարկվում է նոր տարածքների գնման հարցը: Հերթական, 51-րդ նահանգը պետք է դառնան... Չուկոտկան, Յակուտիան, Անդրբայկալը, Կրասնոյարսկի երկրամասը (ընդհուպ Ուրալյան լեռները): Ամերիկյան մամուլում քննարկվում է «հարավարեւմտյան» Սիբիրի ձեռքբերման միջոցով Ռուսաստանին ծանր կացությունից «փրկելու» հնարավորությունը: Այդ թեման սկսել է արծարծել քաղաքատնտեսության հայտնի մասնագետ Ուոլթեր Միդը: Նրան պաշտպանել է «Բոստոն գլոբ» թերթի մեկնաբան Ջոն Էլիսը: Վերջինիս խոսքերով արդեն 6 տարի առաջ ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինը Ջորջ Բուշին առաջարկել էր գնել Սիբիրի նավթաբեր շրջանները եւ ձեռնարկությունները: Այդ ժամանակ Բուշն իբր մերժել էր այդ «խելահեղ» գաղափարը: Այժմ, Էլիսի կարծիքով, Ռուսաստանը «հասունացել է» նման գործարքի համար: Վաճառքից Ռուսաստանի ստանալիք 1-2 տրիլիոն դոլարը նրան թույլ կտա մարել պարտքերը, կայունացնել ազգային արժույթը, վճարել կենսաթոշակներն ու աշխատավարձերը, ստեղծել նոր ենթակառույցներ:

Փոխարենը Ամերիկան կստանա սեփական տարածքը գերազանցող լայնարձակ հողեր, ձեռք կբերի հանքանյութերի անհաշիվ ստորգետնյա պաշարներ, մեկ գիշերվա ընթացքում կդառնա աշխարհում նավթ արդյունահանող խոշորագույն երկիրը, կտիրանա խաղաղօվկիանոսյան չսառչող նավահանգիստ Վլադիվոստոկին (թե ինչու է Վլադիվոստոկը մտցված «հարավարեւմտյան» Սիբիրի կազմի մեջ, պետք է հարցնել «Բոստոն գլոբի» աշխարհաքաղաքագետներին):

Էլիսի կարծիքով, Սիբիրում ամերիկյան դրոշի բարձրացումը կդառնա ճեղքում «դեպի նոր սահմաններ» գալիք սերնդի համար նոր հնարավորություններով»: «Դառնալով ամերիկյան տարածք, ընդգրկելով մեկ կամ մի քանի նահանգ, Սիբիրը նոր ոսկու տենդի ժամանակաշրջան կապրի», գրում է նա: Բացի դրանից, իրենց նախկին տարածքների դիմաց ռուսները դրամի մի մասը կստանան ամերիկյան ապրանքների գնման վարկերի տեսքով: Նրանք կգնեն ամերիկյան ապրանքներ, ԱՄՆ-ի համար լրացուցիչ ստեղծելով մեկ միլիոն աշխատատեղ:

Միացյալ Նահանգները տարածքային հաջող ձեռքբերումների հարուստ փորձ ունի: 1867 թ. ռուսական դեսպանորդ Էդուարդ Ստեկլը Ալյասկայի վաճառքի շուրջը բանակցում էր ԱՄՆ պետքարտուղար Հ. Սյուարդի հետ: Իսկ 1803 թ. ամերիկացիները Լուիզիանայի նահանգը գնեցին փողերը մսխած Նապոլեոնից: Իսկ ինչո՞ւ չի կարելի գնել Սիբիրը, եթե ինչ-որ մեկն անչափ շատ հող ունի, բայց դոլարների խիստ պակաս է զգում: «Սիբիրի վաճառքի գաղափարը Ռուսաստանում միահամուռ պաշտպանություն կգտնի», միանգամայն անկեղծորեն ենթադրում է Ջոն Էլիսը:

Ճիշտ է, վաճառքի առնչությամբ ծագում է մի խնդիր: Բանն այն է, որ սիբիրյան ցեղերի հետ մեկտեղ ամերիկացիների ենթակայության տակ կանցնեն նաեւ 15 միլիոն տեղաբնակները: Ըստ որում խնդիրը, քննարկման մասնակիցներից մեկի՝ Գերի Քեռնի կարծիքով, շատ ավելի պարզ կլինի: «Հենց որ Ամերիկան ձեռք բերի Սիբիրը, նախկին ԽՍՀՄ-ի մյուս բոլոր բնակիչները, բացառությամբ թերեւս հարավային շրջանների, կձգտեն դեպի Ամերիկա: Աշխարհի ամբողջ նավթը չի փոխհատուցի այդ հոգսերը», նշում է նա: Բայց ԱՄՆ-ը հարուստ փորձ ունի այն բնագավառում, թե ինչպես պետք է վարվել հնդկացիների եւ ձեռք բերվող տարածքների մյուս բնիկների հետ: Սիբիրի վերաբերյալ ԱՄՆ-ում ծավալված քննարկումը կատակ չէ: Վերոհիշյալ Ուոլթեր Միդը միջազգային հարաբերությունների հեղինակավոր խորհրդի ղեկավարության անդամներից է: Այդ խորհուրդը ԱՄՆ-ում միավորում է խոշոր գիտնականներին, քաղաքական գործիչներին, լրագրողներին: Իսկ «Բոստոն գլոբը» ամերիկյան ամենալուրջ թերթերից մեկն է: Սիբիրի գնման առնչվող խոսակցությունները ամերիկացիների ներկա մտայնության, «Գերամերիկայի» զառանցական գաղափարների, ռուսների եւ մյուս օտարների մասին նրանց գիտելիքների մակարդակի հասկանալի արտացոլումն են:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄՆ-ը մտադիր է գնել Սիբիրը

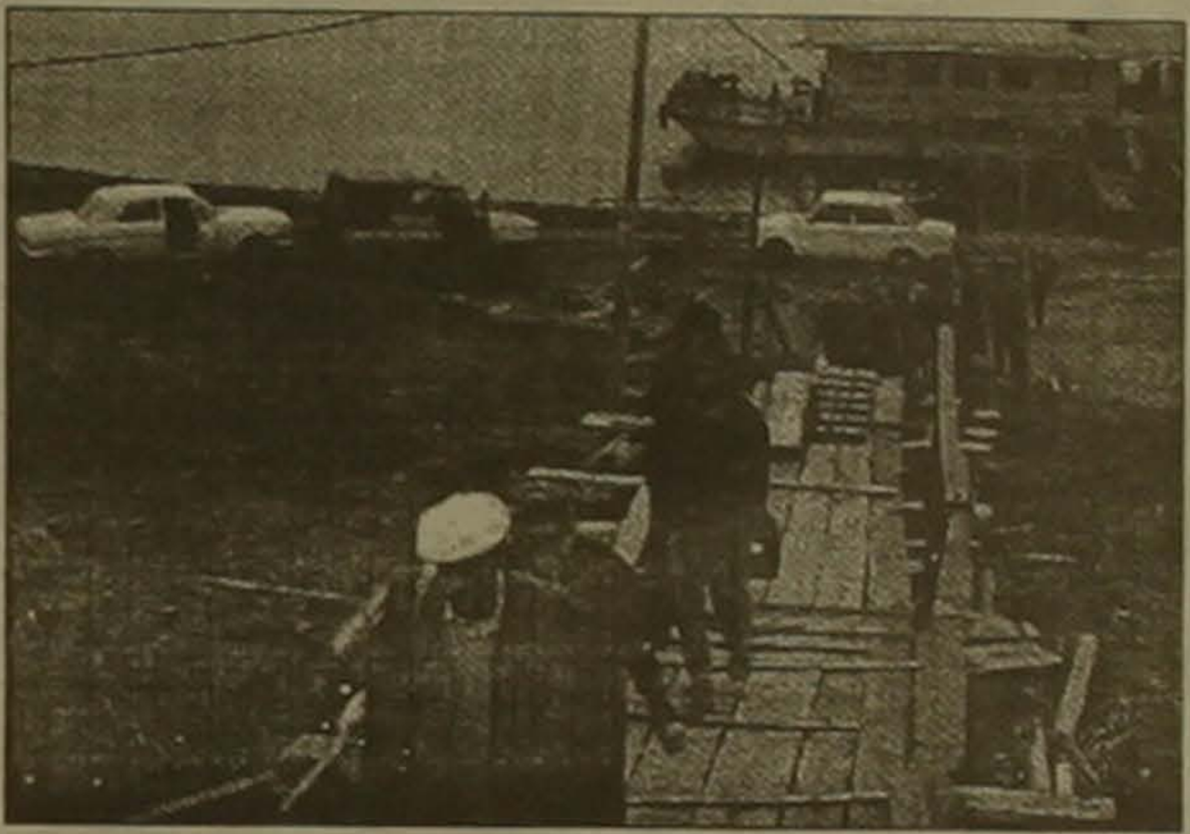

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

ԱՐԺՈՒԹԱՅԻՆ

ՄԱՀ-ը փոփոխվող աշխարհում

Միջազգային արժութային հիմնադրամի վերջին տարեկան համաժողովից հետո անցած մեկ տարում աշխարհը բավականին փոխվել է: Իհարկե, քաղաքագետները երկար ժամանակ կորցրին նոր առաջացող շուկաներում արվող ներդրումներով պայմանավորված առաջին ակնհայտ դժվարությունները գիտակցելու վրա: Սակայն, ի վերջո, դա կատարվեց, եւ բանկերն ու ներդրողները, որոնց նախկինում թվում էր, թե ոչինչ չեն վտանգում, հասկացան իրադրության ողջ վտանգավորությունը:

Միջազգային վարկի շուրջ բարձրացող աղմուկի պայմաններում շատերը ձեռնպահ կմնան վարկը տրամադրելուց եւ վերցնելուց:

Քլինթոնի կառավարությունը ջանում է որեւէ ելք գտնել ստեղծված իրավիճակից: Դեռեւս լուրջ քննարկման է կարոտ կառավարության որոշումը, ըստ որի ՄԱՀ-ը պիտի սկսի կարճ ժամանակում ֆոնդերի «ցամաքելուց» տուժած երկրներին վարկ տրամադրելու գործընթացը: Ամենաբացասական փաստն այն է, որ մեկ շաբաթ առաջ Վաշինգտոնում ավարտված Միջազգային արժութային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի տարեկան համաժողովում երկրների մեծամասնությանը չհաջողվեց իրականում գործուն պայմանագրեր ստորագրել:

Համաժողովի ժամանակ խոսվեց նախորդ տարվա ընթացքում ՄԱՀ-ի ունեցած անհաջողությունների մասին, մասնավորապես ասիական կարիքավոր երկրներին օգնելու ծրագիրը չտվեց սպասված արդյունքը, իսկ անցանկալի կողմնակի հետեւանքներն այնքան վտանգավոր էին, որ անհրաժեշտ եղավ «փոխել դեղամիջոցը»: Երբ, 1997-ին սկզբում Թայլանդը, ապա Հարավային Կորեան, իսկ ավելի ուշ՝ Ինդոնեզիան պրոբլեմի առաջ կանգնեցին, ՄԱՀ-ն առաջարկեց բյուջեի հսկա դեֆիցիտ ունեցող երկրներում կիրառել ֆիսկալ եւ դրամավարկային քաղաքականությունների սինթեզ: Սակայն ասիական երկրներում ավելի պրոբլեմատիկ է մասնավոր սեկտորը: Ներդրողներն այստեղ առանձնակի ոգեւորություն չեն ցուցաբերում, տեղական բանկերում ու ձեռնարկություններում դրամը հազիվ թե արդյունավետ օգտագործվի: Այս բարդությունները ստիպեցին ՄԱՀ-ին որոշակի զիջումների գնալ: Եվ այսօր, դժկամորեն ռիսկի դիմող ներդրողների եւ իրենց ուժերից վեր պարտքերով ծանրաբեռնված բանկերի ու ձեռնարկությունների պայմաններում, աշխարհին սպառնացող վտանգներից մեծագույնները մասսայական գործազրկությունն ու դեֆլյացիան են (շրջանառության մեջ գտնվող դրամանիշերի քանակության կրճատում): Ուրեմն հարկավոր է պարտքերը վճարելու ուղիներ գտնել՝ տուգանքներ սահմանելով բոլոր նրանց համար, ովքեր անշրջահայացորեն վարկեր են տալիս կամ վերցնում: Պիտի փորձ արվի տնտեսությունները փրկելու կաթվածահար լինելուց, մինչեւ արվեն անհրաժեշտ բարեփոխումները: Այդ գործընթացում ՄԱՀ-ի կարեւոր դերն ուրանալ չի կարելի, սակայն պիտի արվի հնարավորն ու անհնարը, որպեսզի նրա տրամադրած օգնությունն իսկապես ծառայի կարիքավոր երկրների մարդկանց ծանր վիճակը բարելավելուն եւ ոչ թե, ինչպես անցյալում հաճախ էր պատահում, ներդրողներին աջակցելուն: Քլինթոնի պահանջով ՄԱՀ-ը ստիպված կլինի վարկեր տրամադրել այն երկրներին, որոնք արդեն իրականացրել են անհրաժեշտ ռեֆորմները, սակայն ֆինանսական միջոցների կարիք ունեն, քանի որ ներդրողները դեռեւս դեռեւս դժկամորեն են վտանգում իրենց փողը: Որոշ դեպքերում, հավանաբար, այս երկրները ստիպված կլինեն անցնել փոխարժեքի լողացող կուրսի, ինչին անցյալում ՄԱՀ-ը դիմադրել է, իսկ այժմ, որոշ դեպքերում խրախուսում է:

Այն, որ ՄԱՀ-ը ստիպված կլինի համակերպվել ստեղծված նոր պայմաններին, ակնհայտ է: Իհարկե, սա չի նշանակում, թե օգնության կարիք ունեցող երկրներն այլեւս չեն կարող ՄԱՀ-ից օգնություն ակնկալել: Կառավարության անհրաժեշտ 18 մլրդ դոլարը տրամադրելու պահանջը միայն առաջին քայլն է, հանրապետականների ղեկավար մարմնի որոշ անդամներ դեռ շարունակում են պահանջներ ներկայացնել: Նրանք կարծում են, որ աշխարհը պատրաստ է անմիջապես տրամադրել անհրաժեշտ միջոցները:

Պատրաստեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱՂԻԶՅԱՆ

Ինտերնետի բաժանորդները հսկողության տակ են

Ինտերնետ միջազգային տեղեկատվական ցանցում ոչ ոք չի կարող իրեն լիովին ապահով զգալ: Անկառավարելի այդ լրատվամիջոցը հմայում է իր վիթխարի հնարավորություններով, բայց նաեւ երկյուղների տեղիք է տալիս, քանզի միջազգային հանցաշխարհի ներկայացուցիչները, թմրադեղերի առեւտրականները, կավատները, անչափահասների մարմնավաճառության կազմակերպիչները եւ այլ ոճրագործներ ազատորեն օգտվում են այդ տեղեկատվական ցանցից: Օրինավոր քաղաքացիները երկյուղներ ունեն նաեւ այն պատճառով, որ ցանցում իրենց կյանքի պաշտպանությունն այլեւս երաշխավորված չէ: Ինտերնետի շուրջ 100 մլն բաժանորդներն այլեւս իրավունք չունեն անանուն կերպով օգտվել միջազգային ցանցից, իսկ նրանց առողջական վիճակին, հետաքրքրություններին, ֆինանսներին ու տեսակետներին առնչվող տվյալները պաշտպանված չեն:

Բանն այն է, որ ամեն անգամ, երբ բաժանորդը փորձում է կապվել Ինտերնետի կենտրոններից որեւէ մեկին, անաղմուկ կերպով էլեկտրոնային գրանցող սարք է միանում նրա համակարգչի կարծր սկավառակին: Այս գործողության նպատակն է հետագայում ավելի լավ ճանաչել բաժանորդին, նրա համակարգչից հավելյալ տեղեկություններ քաղել: Վերջիններս անչափ արժեքավոր են այժմ, երբ ձեռնարկություններն անդուլ կերպով նոր հաճախորդներ են որոնում: Բաժանորդների էլեկտրոնային «քարտարանները» հարստացնելու նպատակով Ինտերնետի որոշ հաճախորդներից պահանջում են ցանցին միանալիս նշել իրենց ինքնությունը: Այս պահանջը, սակայն, հաճախ շրջանցվում է: Ամերիկյան «Էլեկտրոնային գաղտնի տեղեկատվության կենտրոնի» անցկացրած հետազոտությունը վկայում է, որ բաժանորդների 40 տոկոսն ապահովության նկատառումներով նշում է կեղծ անուններ ու հասցեներ: Որոշ էլեկտրոնային ծրագրեր կիրառվում են սպառողների անհատական նկարագրերի ստեղծման համար, որոնք վաճառվում են առեւտրական ֆիրմաներին: Վերջիններս էլ իրենց ապրանքներն առաջարկում են անմիջականորեն այդ անձանց:

Ձեռնարկությունների կամ վարչական հիմնարկների համակարգիչներում կուտակված տվյալները հաճախ կողոպտվում են: Այսպես, ԱՄՆ-ում մեծ աղմուկ հանած ԿՀՎ-ի համակարգիչների գաղտնի տվյալների կողոպուտը վկայում է միջազգային համակարգչային ցանցի խոցելիությունը: Ֆրանսիայի հեռահաղորդակցությունների «Ֆրանս տելեկոմ» ընկերության ղեկավարությունը խոստովանում է, որ ամեն շաբաթ-կիրակի 900-ից ավելի ոտնձգություն է կատարվում իր տեղեկագրական կենտրոնի վրա: Բայց ֆիրմաները հազվադեպ են բացահայտ խոսում «ներխուժման» այդ փորձերի մասին, քանի որ վախենում են կորցնել իրենց վարկը: Ֆրանսիայի դատական ոստիկանության կենտրոնական վարչությունը 1997 թ. այս կարգի ընդամենը 400 հետաքննություն է անցկացրել, նշում է «Էքսպրես» հանդեսը:

Այս տարի միջազգային հանրությանը հայտնի դարձավ, որ երկրորդ աշխարհամարտից անմիջապես հետո ԱՄՆ-ը ստեղծել է հեռահաղորդակցությունների ընդհանուր վերահսկման «Էշելոն» համակարգը: Այսօր ամերիկյան այդ լրտեսական համակարգը հետեւում է միջազգային տեղեկատվական ցանցերի ամբողջ «անցուդարձին»:

Համակարգչային ցանցի միջոցով կատարվող առեւտրի ծավալը միայն Եվրոպայում 1997 թ. կազմել է 7 մլրդ ֆրանկ, այս տարվա անցած ամիսներին՝ 18 մլրդ: Նախատեսված է 1999 թ. այս ցուցանիշները հասցնել 42, իսկ 2000 թ.՝ 90 մլրդ ֆրանկի: Բայց էլեկտրոնային առեւտրի ծավալմանը խոչընդոտում է գործարքների անապահովությունը: Խնդրի լուծումը համարվում է ծածկագրված հատուկ ծրագրերի օգտագործումը, թեեւ պետությունները վախենում են, որ այսպես կոչված կիբեռհանցագործները կարող են դրանք եւս չարաշահել: Այդուհանդերձ, ԱՄՆ-ը մտադիր է ազատականացնել ծածկագրմանն առնչվող իր օրենսդրությունը եւ ապահովագրական ու բուժական հաստատություններին արտոնել օգտագործելու 56 բիտանոց հզոր էլեկտրոնային ծրագրեր, որոնք մինչեւ վերջերս բանկերի մենաշնորհն էին:

Կառավարությունները փորձում են կանոնակարգել կիբեռնետիկ տարածքը, որի միլիոնավոր տեղեկատվությունները վայրկենապես տարածվում են եւ պետական սահմաններ չեն ճանաչում: ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ալբերտ Գորը կրկին հավաստեց, որ մտադիր է հասնել նոր օրենքի ընդունմանը, որը ձեռնարկություններին կարգելի տվյալներ հավաքել Ինտերնետի կենտրոններ հաճախող եւ էլեկտրոնային փոստից օգտվող երեխաների մասին: Եվրոպացիներին այս խնդիրը հուզում է 1995 թվականից, երբ հրահանգ ընդունվեց համակարգչային ցանցերի հաճախորդների պաշտպանության ուժեղացման վերաբերյալ: Ֆրանսիայի Պետական խորհուրդն այս տարվա սեպտեմբերին հրապարակեց «Ինտերնետը եւ թվային ցանցերը» զեկուցագիրը, որի ազդեցության ոլորտը, սակայն, սահմանափակվում է մեկ երկրով:

Յունեսկոյի տեղեկագիտության մասնագետ Ֆիլիպ Քեոն ընթացիկ տարվա հոկտեմբերի 1-3-ը աշխարհի լավագույն փորձագետների մասնակցությամբ Մոնակոյում անցկացրեց տեղեկատվական բարոյագիտության հարցերին նվիրված գիտաժողով: Նրա կարծիքով, կիբեռնետիկ տարածքը ենթադրում է «համապարփակ ընկալում եւ համաշխարհային կառավարում»՝ ընդգրկելով նաեւ երրորդ աշխարհի երկրներին: Իսկ ֆրանսիացի սենատոր Կլոդ Յուրիեն առաջարկում է հիմնել տեղեկատվական բարոյագիտության՝ ինֆոէթիկայի կոմիտե: Սրանք առաջին քայլերն են միջազգային համակարգչային ցանցում բարոյագիտական ընդհանուր չափանիշների հաստատման ճանապարհին:

Գ. Ք.

Հնդկաստանը ժխտում է պատերազմի հնարավորությունը

ԴԵԼԻ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Հնդկաստանը եւ Պակիստանը ռազմական հակամարտության «շեմին չեն կանգնած», ինչպես փորձում են համաշխարհային հանրությանը ներշնչել որոշ տերություններ: Հանրապետության արեւմուտքում հնդկական բանակի եկող ամսին կայանալիք ռազմական զորավարժությունները չեն սպառնում Պակիստանի անվտանգությանը, Պատնա քաղաքում այսօր հայտարարել է պաշտպանության նախարար Ջորջ Ֆերնանդեսը:

Նա որպես «անհիմն եւ սուտ» է գնահատել, օրինակ, բրիտանական ԶԼՄ-ների պնդումներն այն մասին, թե Դելին իբր ծրագրում է զինավարժությունների ընթացքում գործի դնել իր միջուկային զինանոցը, ինչը կարող է «Հարավային Ասիայի խաղաղության համար միանգամայն լուրջ հետեւանքների հանգեցնել»: «Նման խուճապային լուրերի տարածման համար մենք ոչ մի առիթ չենք տվել: Առաջիկա զինավարժությունները վաղուց են ծրագրվել, եւ դրանց գլխավոր նպատակը ցամաքային ուժերի զորամասերի եւ ռազմական օդուժի մարտունակության սովորական ստուգումն է: Դրանց ընթացքում զսպման մեր միջուկային ուժերի գործադրման մասին խոսք անգամ չկա», նշել է Ֆերնանդեսը:

digitised by A.R.A.R.@

Վերջին բիսը չկրկնվեց...

Ասել, որ Վլադիմիր Սպիվակովի հետ յուրաքանչյուր հանդիպում տոն է երաժշտասերի համար, նշանակում է ոչինչ չասել: Ասել, որ հոկտեմբերի 14-ին կամերային երաժշտության տան մեջ խցկված երաժշտասերների հսկայական բանակի համար չափազանց փոքր դահլիճում հավաքված հայ արվեստասերը առօրյան եւ կենցաղը մոռանալու, քաղաքական ծանծրալի աղմկարարության բեռը թոթափելու հազվագյուտ հնարավորություն ստացավ, նույնպես քիչ է, գնահատանքի խոսքերն՝ անտեղի, սպասումով լի, պահանջկոտ ծափահարությունների չդադարող համազարկերն՝ անկարող արտահայտել երախտագիտության փայլը, որ նկատվում էր երկու ժամ Սպիվակով արվեստագետի ջութակի հարափոփոխ տրամադրության «դիկտատը» վայելող ունկնդրի աչքերում:

Դահլիճը համառ էր, չէր ուզում բաժանվել սիրելի արտիստից, սակայն Ռավելի «Հաբանեյրային», Սարասատեի «Տարանտելային», Շուբերտի «Սենտիմենտալ վալսին», Բրամսի «Հունգարական պարին» եւ Դե Ֆալյայի «Իսպանական պոլոյին» հաջորդած «խելացնոր» բիսերից հետո խոստացված վերջին բիսը՝ Շնիդկեի հրաշալի պոլկան, որ Սպիվակովն, ինչպես ինքն ասաց, հազվադեպ է կատարում, վերջինը եղավ... Ակնթարթը կանգ չառավ:

Մասնագիտությունս, սակայն, թույլ չի տալիս զերծ մնալ երաժշտության ազնվաբարո ոլորտը «գերազանցող» որոշ դիտարկումներից:

Մաեստրոյի հետ հանդիպման տոնը, ցավոք, սկսվում էր համերգասրահի մուտքին անհարիր, աններելի եւ անհասկանալի քաշքշուկից: Տոմս ունեցող եւ անտոմս, հրավիրատոմս ունեցող եւ անհրավիրատոմս, «անտեր» երաժշտասերների ամբոխից, որ խռնված էր մուտքի մոտ, տեղ-տեղ սրտակեղեք ճիչեր էին լսվում: Թվում էր, ծեծկռտուքը արվեստասերների միջեւ է, սակայն պարզվեց, որ հասարակական կարգի պահապանները պարզապես իրենց ծառայողական պարտականություններն են կատարում: Ժամանակ առ ժամանակ կարգ ու կանոն հաստատելու նրանց հաստատակամության շնորհիվ «հույսի դռները» միաժամանակ փակվում էին, իսկ երբ բացվում էին, աննկարագրելի աղմուկ ու հրմշտոց էր սկսվում: Ամենից ճարպիկները, ճեղքելով հիմնականում անտոմս երաժշտասերների խիտ շարքերը եւ մի կերպ խցկվելով ներս, թեթեւացած շունչ էին քաշում, սակայն շուտով պարզում էին, որ նստելու տեղի մասին մտածելը անհնարինի ոլորտից է: Դահլիճը բերնեբերան լիքն էր. ունկնդիրը «զավթել էր» բեմահարթակի հսկայական մասը, զբաղեցրել պարտերի եւ օթյակի բոլոր «կանգնելու տեղերը»: Երաժշտությունն ընկալելու համար ոչ այնքան հարմար այս իրավիճակում համերգն սկսվեց մոտ կես ժամ ուշացումով: Ի հավելումն, տոմսերի մի մասը կարծես կրկնակի էին վաճառվել: ՀՀՇ վերնախավն, օրինակ, որ նստած էր օթյակի կենտրոնում (Ալեքսանդր Արզումանյան, Արարատ Զուրաբյան, Վանիկ Սիրադեղյան, Տիգրան Հակոբյան), ստիպված էր, տեղի տալով ուշացումով ժամանած աղջիկների համառ պահանջին, «զոհաբերության գնալ». չնայած գործին խառնվեց ինքը ՀՀՇ առաջնորդը, նախկին արտգործնախարար Արզումանյանը, զիջելով իր տեղը, պուսուփուս հեռացավ:

Շատ ավելի հարմար էր տեղավորված (պարտերի առաջին շարքում) ԱԺ հրաժարականի ձգտող փոխխոսնակ Ալբերտ Բազեյանը, որ, ընդհակառակը, գոհ էր եւ հանգիստ: Առաջին շարքում եւ նույնպես հարմար տեղավորված էր մշակույթի նախկին նախարար, կոնսերվատորիայի ռեկտոր Արմեն Սմբատյանը: Պարտերում կարելի էր տեսնել նաեւ «Հայաստան» հիմնադրամի տնօրենի հրաժարյալ պաշտոնակատար Րաֆֆի Հովհաննիսյանին եւ այլ հետաքրքիր անձանց: Լավ է, որ գոնե նրանք զերծ էին մնացել Սպիվակովի արվեստին կանգնած առնչվելու անպատեհությունից:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

«Բեմում ուսանողներն են»

Հոկտեմբերի 15-ին Կինոյի տանը հայկական մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողական խորհուրդը կազմակերպել էր բացառիկ ցերեկույթ՝ նվիրված Էրեբունի-Երեւան 2780-ամյակին եւ ինստիտուտի ուսխորհրդի 4-րդ տարելիցին: Բացման խոսքով հանդես եկավ ուսանողական խորհրդի նախագահ Շ. Մինասյանը, որից հետո իրենց համերգային կատարումները ներկայացրին գեղարվեստական դաստիարակության եւ կուլտուրայի ֆակուլտետների, ինչպես նաեւ Երեւանի Մխիթար Հերացու անվան բժշկական համալսարանի, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական երաժշտանոցի ուսանողները: Միջոցառումը համեմված էր նաեւ հայկական սուր կատակներով: Ողջույնի խոսքով հանդես եկավ ինստիտուտի ռեկտոր, ակադեմիկոս Գեւորգ Բաղդասարյանը, որը պատրաստակամություն հայտնեց առաջիկայում եւս հնարավորությունների սահմաններում օգնել ուսխորհրդի աշխատանքներին:

Միջոցառման ավարտին կազմակերպիչները իրենց շնորհակալությունը հայտնեցին Կինոյի տան տնօրենությանը, ՀՄԻ ռեկտորատին եւ նույն ինստիտուտի կուլտուրայի ֆակուլտետի դեկան Ռուբեն Միրզախանյանին ուսխորհրդին ցուցաբերած օժանդակության համար: Վերջում կազմակերպիչները խոստացան նմանօրինակ հանդիպումները դարձնել ավանդական:

ՀԱՍՄԻԿ ՉՈՒՔԱՐՅԱՆ
ՀՄԻ կուլտուրայի ֆակուլտետի հեռուստալրագրության բաժնի ուսանող

Ցերեկույթ նվիրված «Որոգայթ փառացի» եւ Շահամիր Շահամիրյանի հոբելյաններին

Ազգային միասնության ուխտ կազմակերպությունը եւ Հայաստանի ազգային գրադարանը օրերս նշեցին Հայաստանի առաջին Սահմանադրության ստեղծման 225 եւ նրա հեղինակ Շահամիր Շահամիրյանի ծննդյան 275-ամյակները:

Հանդիսության մասնակիցները ծանոթացան գրադարանում բացված ցուցահանդեսին, որը ձեւավորված է հիշյալ կոթողային իրավական հուշարձանով, Մովսես Բաղրամյանի «Նոր տետրակ, որ կոչվի հորդորակ» գրքով, որոնցում շարադրված են Հայաստանը թուրքական եւ պարսկական լծից ազատագրելու միջոցներն ու ազատ Հայաստանի պետական կառուցվածքը:

«Որոգայթ փառացը» բաղկացած է երկու մասից, որի երկրորդ մասն ունի 521 հոդված: Դրանցում բովանդակված են երկրի հասարակական-քաղաքական կառուցվածքը, կառավարման մարմինների ստեղծման կարգը, նրանց իրավասությունները, քաղաքացիների իրավունքներն ու պարտականությունները, լուսավորության, զինված ուժերի վիճակը: Համաձայն Սահմանադրության, գերագույն եւ օրենսդիր իշխանությունն իրականացնելու է հայոց տունը (Ազգային ժողով), նախարարությունը համարվելու է գործադիր իշխանություն: Սույն երկի բազմաթիվ հոդվածներ այսօր էլ խիստ արդիական են եւ կարող են օգտակար լինել ժամանակակից իշխանություններին: Ցավոք, առ այսօր այն չի վերածվել արդի հայերենի եւ չի հրատարակվել: Այս հոբելյանները պատրաստում են հրատարակչություններին, որպեսզի նրանք իրականացնեն այն:

Ցուցահանդեսում ներկայացված են սույն թեմային նվիրված զանազան գրքեր, պարբերականներ, որոնց թվում են միջոցառման նախաձեռնող Ռաֆայել Համբարձումյանի «Հայաստանի Հանրապետություն», «Երկիր», «Կանչ», «Գոլոս Արմենիի» թերթերում հրապարակված հոդվածները:

«Որոգայթ փառացում» խտացված է հասարակական իրավական միտքը, հիմնավորված է օրենքների կարեւորությունն անօրեն արարքները կանխելու գործում: Ահա մի հատված. «Մեր օրենքներն իրականացնող պաշտոնյաները միշտ լինեն մեր աշխարհի եւ ամբողջ ժողովրդի սպասավորները... Եվ մենք կմեծարենք այն պաշտոնյաներին, ովքեր մեզ հավասարմորեն կպաշտպանեն մեր օրենքներով»:

Ցուցահանդեսում ներկայացված են նաեւ ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի եւ այլ երկրների սահմանադրություններն ու հռչակագրերը:

Ցերեկույթում ելույթ ունեցան ազգային գրադարանի առաջին փոխտնօրեն Վարուժան Պողոսյանը, Ազգային միասնության ուխտ կազմակերպության նախագահ Ռաֆայել Համբարձումյանը, փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Հայկ Խաչատրյանը, Մատենադարանի հնագույն աշխատող Շավարշ Սմբատյանը:

Հանդիսությանը մասնակցում էին Շահամիր Շահամիրյանի անվան լիցեյի ուսուցիչներն ու աշակերտները:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

«Պատրաստ եմ իմ միջոցներով վերականգնելու Սասունցի Դավթի արձանը»

Հայտարարում է Երվանդ Քոչարի աշակերտ Մարտին Կակոսյանը

Արդեն 3-րդ տարին է Միացյալ Նահանգներում է բնակվում մեր հայրենակից, քանդակագործ Մարտին Կակոսյանը: Նա եղել է Երվանդ Քոչարի աշակերտը, իր ներդրումն ունեցել Հայաստանի մեծարժեք հուշարձանների կերտման աշխատանքներին: Սեպտեմբերին պրն Կակոսյանը տիկնոջ՝ Մարինե Հարությունյանի հետ Հայաստանում էր, եւ ցավի մեծ զգացում ապրեց տեսնելով Սասունցի Դավթի արձանը պղծված: Արվեստագետի հետ ունեցած մեր զրույցն առնչվում էր այս խնդրին, ինչպես նաեւ Նահանգներում ծավալած եռանդուն գործունեությանը:

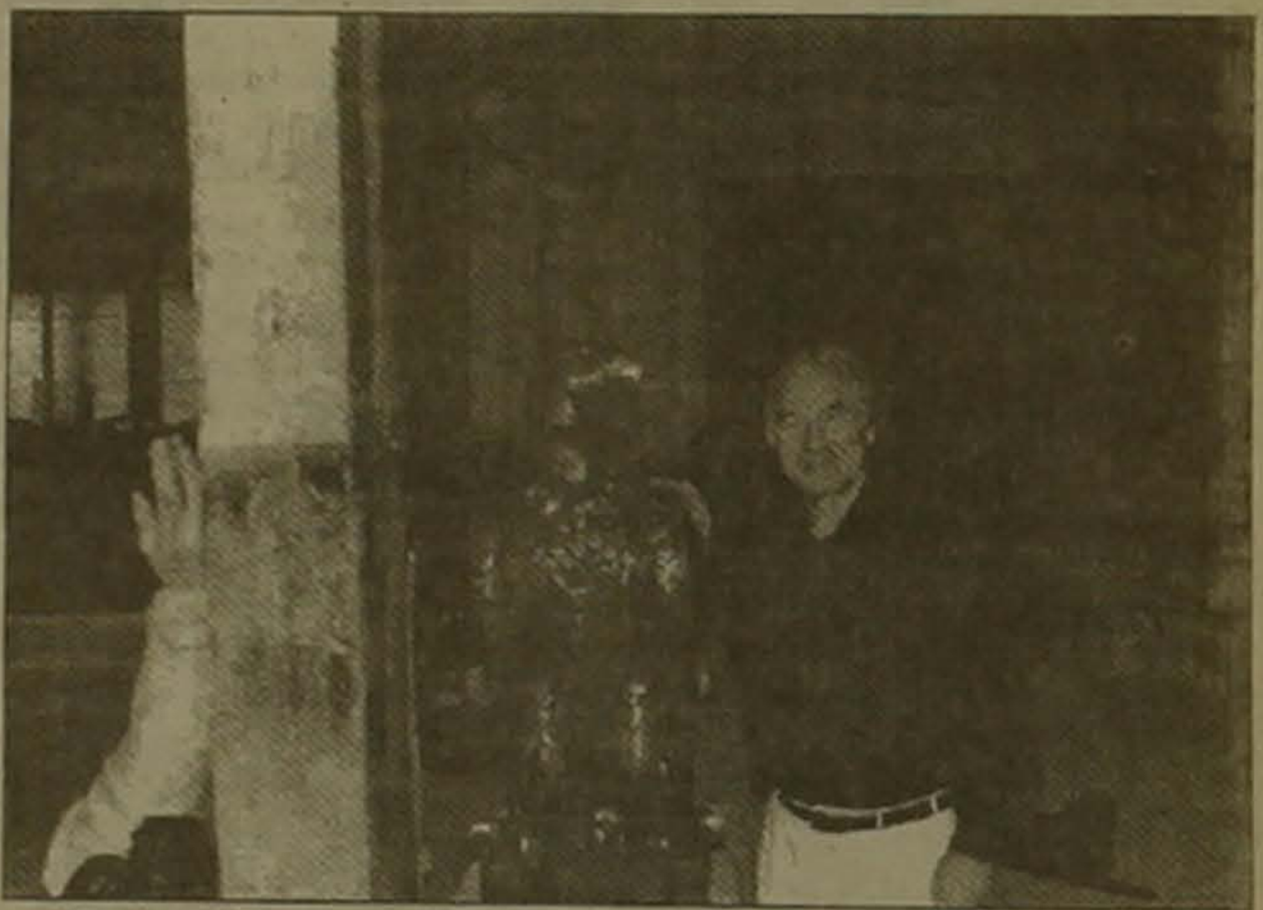

– Ամերիկայում զբաղվում եմ քանդակագործությամբ, մասնակցում եմ տեղի թանգարանների ձեւավորման աշխատանքներին, որի շնորհիվ ստացել եմ Գրինվիլի պատվավոր քաղաքացու կոչում: Այս անգամ Հայաստանում կերտեցի 2-րդ աշխարհամարտի զոհվածների հիշատակը հավերժացնող արձիվ: Այն կառուցվող հուշահամալիրի մեծ մասն է, տեղադրվելու է Դալլասի Գրինվիլ քաղաքում աշխարհամարտիկներին նվիրված թանգարանի մուտքի մոտ: Վիճակագրությունը փաստել է, որ 2-րդ աշխարհամարտում Ամերիկայի կողմից մարտնչել են 35 հազար հայեր, որոնցից 5 հազարը զոհվել են, եւ այստեղ հիշատակվելու են նաեւ նրանց անունները:

Արծիվը ամերիկյան խորհրդանիշն է, արտահայտում է ուժ, հեռատեսություն, նաեւ հանգստություն, հսկում է մարտիկների շիրիմները: Աշխատանքը հովանավորում է Տեխասի նահանգապետ Ջորջ Բուշը:

– Մեր նախնական զրույցում նշեցիք, որ ձեր կինը՝ տիկին Մարինեն զբաղվում է կրթական ոլորտով:

– Այո, կինս ամերիկյան 3 դպրոցների եւ հայկական դպրոցների աշակերտների միջեւ ստեղծել է գործող մշակութային կամուրջ: Նահանգներում պարբերաբար կազմակերպում ենք Գյումրիի երեխաների ձեռքի աշխատանքների ցուցահանդեսներ: Հաստատված է նամակագրություն: Մենք դպրոցներում ամերիկացի երեխաներին ներկայացնում ենք հայոց պատմությունը, մշակույթը:

Մեծ է նրանց հետաքրքրությունը Հայաստանի, հայ մարդու նկարագրի, հայ ընտանիքի նկատմամբ: Հայկական մշակույթի մասին այստեղ քիչ է խոսվում, մինչդեռ հույների, հոլանդացիների, իսպանացիների եւ այլ ազգերի մշակույթը ներկայացվում է յուրօրինակ: Կազմակերպվում են հանդիսություններ, տոնակատարություններ, մեծ շուքով նշում են իրենց ազգային օրը, շքերթներ անցկացնում, ծածանելով ազգային դրոշները:

– Այսօր ինչպե՞ս կբնորոշեք Հայաստանի հուշարձանների վիճակը:

– Հուշարձաններն անմխիթար, բարձիթողի վիճակում են: Ամենայն հավանականությամբ գոյություն ունի կազմակերպված խումբ, եւ միտումնավոր, կանխամտածված քար[illegible] են արվեստի գործերը: [illegible]լի է, որ գողացված է անգամ Սասունցի Դավթի արձանի ոտքերի տակ տեղադրված համբերության բաժակը, քանդված էր ձիու ասպանդակը: Թասը, որպես արժեք ոչինչ չէր ներկայացնում, շատ ամուր էր տեղադրված, ուստի ըստ իս, միտումնավոր էողգիայի են ենթարկում մեր պատմական հուշարձանները: Պետք է այդ վանդալիզմի դեմն առնել: Ես արարքը որակում եմ որպես մեր մշակութային արժեքների հանդեպ ոչ հայրենասեր վերաբերմունք, անպարկեշտ մոտեցում եւ գտնում, որ շարունակությունը շատ ավելի վատթար հետեւանքների կհասցնի:

Ամբողջ կյանքս նվիրել եմ հայ կերպարվեստին: Այժմ էլ կյանքիս մնացյալ մասը նվիրել եմ Նահանգներում հայ արվեստի ճանաչմանը: Ընդհուպ ճանաչել եմ տվել 2-րդ աշխարհամարտում ընկած հայ ազատամարտիկների անունները: Բայց Հայաստանի սիմվոլ դարձած Սասունցի Դավթի արձանը հայրենիքումս պղծված եմ տեսնում: Ես անձամբ եմ հղկել, տեղադրել արձանը եւ որպես Քոչարի աշակերտ հայտարարում եմ պատրաստ եմ իմ ծախսերով վերականգնելու արձանն այնպես, որ կրկին նախկին տեսքը ստանա:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Տաղանդներին վանում են

«Ազգ» օրաթերթը գրել է, որ երաժշտասերները ամեն կիրակի, ժամը 17-ին, մանկական արվեստի թանգարանում կարող են ունկնդրել «Կեմ» համույթի համերգները: Հոկտեմբերի 11-ին «Կեմ» համույթի հետ ելույթ ունեցավ 13-ամյա տաղանդավոր ջութակահար Սերգեյ Խաչատրյանը: Հնչեցին Կոմիտասի, Տելեմանի, Կայզերի ստեղծագործություններից, Ա. Խաչատրյանի «Գայանե» բալետից «Ուզունդարան» Ֆիխտենգոլցի մշակմամբ: 13-ամյա Սերգեյը հրաշալի է ջութակ նվագում: Նրա նման տաղանդավոր պատանիները շատ քիչ են աշխարհում: Սերգեյի՝ ընտանիքը արդեն 5 տարի բնակվում է Գերմանիայում եւ մենք հազվադեպ կարող ենք ունկնդրել նրան: Ամբողջ աշխարհում մշակութային մրցակցություն է ընթանում, տաղանդներին ամեն երկիր իր կողմն է քաշում, իսկ Հայաստանում հակառակն է: Հայ մայրերը շարունակում են տաղանդավոր երեխաներ ծնել, որոնց Հայաստանի իշխանությունները ավելորդ են համարում եւ նպատակասլաց կերպով լավագույն դեպքում նրանց հայրենիքից հեռացնում են: Հայ հանճարներին միայն մեկ հնարավորություն է ընձեռվում. ապրել օտար երկրներում եւ սնուցել օտար մշակույթները...

Ա. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԵՎՐՈՊԱ-2000

Պարտություն երրորդ խաղում

Եվրոպայի առաջնության ընտրական 4-րդ խմբի մրցաշարում իր երրորդ հանդիպումն անցկացրեց Հայաստանի հավաքականը:

Ուկրաինայի հավաքականն այժմ իրենից լուրջ ուժ է ներկայացնում, կարելի է ասել՝ Եվրոպայի լավագույն թիմերից մեկն է: Պարզ էր, որ Հայաստանի հավաքականի համար Կիեւում կայանալիք խաղը շատ ավելի դժվար կլինի, քան Երեւանում անցկացված նախորդ երկուսը:

Այնուամենայնիվ, մեր թիմն արժանի խաղ ցույց տվեց Ուկրաինայի մայրաքաղաքի «Օլիմպիական» մարզադաշտում, եւ տասնյակ հազարավոր ֆուտբոլասերներ ականատես եղան դիտարժան խաղի: Ուկրաինացի ֆուտբոլիստներն իրենց առավելությունը երկու անգամ վերածեցին գոլի: Առաջին խաղակեսում Հայաստանի հավաքականի դարպասը գրավեց Սերգեյ Սկաչենկոն, երկրորդում՝ Անդրեյ Գուսինը, եւ դաշտի տերերը հաղթեցին 2-0 հաշվով: Ուկրաինայի հավաքականը այսպիսով տարավ իր երրորդ հաղթանակը:

Չորրորդ խմբում ընտրական հանդիպումներ անցկացրեցին նաեւ մյուս թիմերը:

Ֆրանսիա-Անդորրա՝ 2-0
Իսլանդիա-Ռուսաստան՝ 1-0

Ֆրանսիայի հավաքականը խնդիրներ չունեցավ Անդորրայի հետ խաղում: Սակայն հանդիպման առաջին կեսում գոլ չգրանցվեց, եւ միայն 53-րդ րոպեին ֆրանսիացի Վինսենթ Կանդելային հաջողվեց գրավել մրցակցի դարպասը: Իսկ 8 րոպե անց Յուրի Ջորկաեֆը Անդորրայի ֆուտբոլիստներին ստիպեց երկրորդ անգամ գնդակը հանել սեփական դարպասից:

Երկու պարտությունից հետո Ռուսաստանի հավաքականը նախանձելու տեղ այլեւս չուներ: Սակայն Իսլանդիայի հավաքականի հետ եւս դժգույն խաղ ցույց տվեց ու պարտվեց: Ռեյկյավիկում կայացած հանդիպման միակ գոլը գրանցվեց 89-րդ րոպեին. իսլանդացիների գրոհը կասեցնել ցանկացող Յուրի Կովտունը գլխի գեղեցիկ հարվածով գնդակն ուղարկեց... սեփական դարպասը: Մարզիչ Անատոլի Բիշովեցի գլխավորած թիմը կրեց հերթական պարտությունը եւ փաստորեն զրկվեց հաջողության հույսից:

Չորրորդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ուկրաինա	3	3	0	0	7-2	9
2. Ֆրանսիա	3	2	1	0	6-3	7
3. Իսլանդիա	3	1	2	0	2-1	5
4. Հայաստան	3	1	1	1	3-3	4
5. Ռուսաստան	3	0	0	3	4-7	0
6. Անդորրա	3	0	0	3	1-7	0

Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության 4-րդ խմբում երկու հանդիպում տեղի ունեցավ:

Ռեյկյավիկում Ռուսաստանի հավաքականը 2-1 հաշվով պարտության մատնեց դաշտի տերերին՝ իսլանդացիներին:

Խոշոր անհաջողություն կրեց Հայաստանի հավաքականը: Կիեւում մրցելով Ուկրաինայի հավաքականի հետ՝ մեր երիտասարդ ֆուտբոլիստներն արդեն առաջին խաղակեսում 6 անպատասխան գնդակ ընդունեցին սեփական դարպասը: Ուկրաինացիները եւս 2 գոլ խփեցին երկրորդ խաղակեսում եւ հաղթեցին 8-0 հաշվով: Խոստովանենք, որ նման ջախջախիչ պարտություն չէինք սպասում: Հատկապես, երբ առաջին խաղում՝ իսլանդացիների հետ, մեր տղաները լավ խաղ էին ցույց տվել ու վստահորեն հաղթել 3-1 հաշվով:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ուկրաինա	2	2	0	0	9-0	6
2. Ռուսաստան	3	2	0	1	4-3	6
3. Ֆրանսիա	2	1	0	1	3-2	3
4. Հայաստան	2	1	0	1	3-9	3
5. Իսլանդիա	3	0	0	3	2-7	0

ԵՐԵՎԱՆ

Խորհրդակցություն սպորտվարչությունում

Վերջին շրջանում Հայաստանի մարզիկները կրկին հաղթանակներ են տանում միջազգային հեղինակավոր մրցաշարերում, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում: Հատկապես ակնառու են մենամարտային մարզաձեւերի ներկայացուցիչների հաջողությունները: Մարզական կազմակերպությունների ղեկավարներին հաջողվել է նոր ձեւով կառուցել իրենց աշխատանքները: Եվ հիմնական պատճառն այն է, որ կանխվել է առաջատար մարզիկների արտահոսքը: Այդուհանդերձ, առաջընթացն ապահովելու, նոր հաջողությունների հասնելու նոր ուղիներ են փնտրվում: Այդ նպատակն էր հետապնդում ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության՝ սպորտվարչության նիստերի դահլիճում երեկ կայացած խորհրդակցությունը, որին մասնակցեցին սպորտվարչության մասնագետներն ու նախարարության ենթակայության մարզադպրոցների ղեկավարները:

Փոխնախարար Իշխան Զաքարյանը ներկայացրեց բոլոր 13 մարզադպրոցներում գործող խմբերում կատարվող աշխատանքները, նրանցում մարզվողների եւ մարզիչների թիվը: Պրն Զաքարյանը համոզիչ կերպով ապացուցեց, որ մարզօջախներում տարվող աշխատանքները լիովին նպատակային չեն: Շատ տնօրեններ անհրաժեշտ հսկողություն չեն իրականացնում, եւ դրա հետեւանքով որոշ մարզիչներ անգործության են մատնվում: Փաստորեն, մարզադպրոցներում որոշ հաստիքներ ավելորդ են, իսկ նյութական միջոցները «փոշիանում» են: Փոխնախարարը երեքօրյա ժամկետ տվեց մարզադպրոցների տնօրեններին՝ վերոնշյալ խնդիրները կարգավորող առաջարկություններ ներկայացնելու համար: Նա ասաց, որ պետք է ամեն կերպ, խնայողությունների շնորհիվ բարձրացնել հրաշք աշխատող, տքնող մասնագետների աշխատավարձը, նպաստել առաջատար մարզիչների եւ մասնագետների սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը: Դրանով իսկ կարելի է նպաստել մարզական հաջողությունների հետագա զարգացմանը:

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Ռուդիկ Պետրոսյանը՝ փոխչեմպիոն

Բուլղարիայի մայրաքաղաք Սոֆիայում անցկացված Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությանը մասնակցեցին նաեւ Հայաստանի չորս ծանրորդներ:

Հաջող հանդես եկավ գյումրեցի Ռուդիկ Պետրոսյանը, որը 69 կգ քաշային կարգում գրավեց երկրորդ տեղը եւ արժանացավ արծաթե մեդալի: Երկամարտի գումարով նրա արդյունքն է 317,5 կգ (140+177,5): Ընդ որում նա հաղթող դարձավ հրում վարժությունում, իսկ նրա բարձրացրած 177,5 կգ-ը Եվրոպայի երիտասարդական ռեկորդ է: Աշխարհամասի փոխչեմպիոնի եղբայրը՝ Ռադիկը, նույն քաշային կարգում ցույց տվեց 310 կգ (140+170) արդյունք եւ գրավեց 4-րդ տեղը:

Վանաձորցի երվանդ Կիրակոսյանը 56 կգ քաշայինների կարգում գրավեց 6-րդ տեղը: Երկամարտի նրա արդյունքն է 210 կգ: Վանաձորի մեկ այլ ներկայացուցիչ՝ 105 կգ քաշային ծանրորդ Վահան Հակոբյանը տեղ գրավեց առաջին տասնյակում:

Թիմային հաշվարկում Հայաստանի ծանրորդները վաստակեցին 250 միավոր եւ գրավեցին 11-րդ տեղը: Թիմային հաղթանակը տարավ Ռուսաստանի հավաքականը. նրա արդյունքն է 549 միավոր:

Ընտրական խաղերի մասնակիցների համար մեծ ընդմիջում սկսվեց

Չորեքշաբթի օրը՝ հոկտեմբերի 14-ին, Եվրոպայի առաջնության ընտրական 9 խմբերում 22 խաղ անցկացվեց:

Աշխարհի առաջնությունից հետո Դանիայի հավաքականում այլեւս հանդես չեն գալիս Լաուդրուպ եղբայրները, եւ թիմն այժմ դժգույն խաղ է ցույց տալիս առաջին խմբի մրցաշարում: Այս անգամ էլ շվեյցարացի Ստեֆան Շապյուիզայի հարվածից հետո նրանք, թվում էր, թե պարտություն կկրեն, եւ միայն վերջին րոպեին կարողացան ոչ-ոքի հասնել: Պատասխան գոլը խփեց Օլիսե Բյարսոնը:

Երկրորդ խմբի ֆավորիտ Նորվեգիայի հավաքականը չի գտնում իր խաղը: Իր դաշտում նա մի կերպ ոչ-ոքի խաղաց ալբանացիների հետ: Ընդ որում, խաղավարտից 7 րոպե առաջ հաշիվը 2-0 էր հօգուտ հյուրերի: Հունաստան-Վրաստան խաղի ժամանակ ամեն ինչ վճռվեց առաջին խաղակեսում, երբ Մախլասը, Լիմպերոպուլոսը եւ Ուզունիդիսը երեք անպատասխան գոլ խփեցին վրացիների դարպասը:

Միեւնույն 3-1 հաշվով ավարտվեցին երրորդ խմբի խաղերը: Երկուսում էլ հաջողության հասան հյուրերը: Քիշնեւում դաշտի տերերը արդեն 6-րդ րոպեին գրավեցին Գերմանիայի հավաքականի դարպասը: Սակայն հետագայում Եվրոպայի չեմպիոնները ցույց տվեցին իրենց ուժը եւ հաղթեցին 3-1 հաշվով: Գոլերը խփեցին Ուլֆ Կիրստենը (2) եւ Օլիվեր Բիրհոֆը:

Հինգերորդ խմբում հանդես եկող Բուլղարիայի հավաքականի նոր մարզիչ Դիմիտար Դիմիտրովը թիմ է վերադարձրել որոշ հին խաղացողների: Սակայն երեւում է, որ բուլղարական ֆուտբոլի լավ ժամանակներն անցել են: Դա հաստատեց նաեւ հավաքականի նոր պարտությունը Շվեդիայից: Անգլիայի հավաքականին ուժեղ մրցակից չէր բաժին ընկել: Օուենի, Շիրերի եւ Սաութգեյտի խփած գոլերից հետո բրիտանացիները հաղթեցին 3-0 հաշվով:

Վերջապես հաջողության հասավ Իսպանիայի հավակնոտ թիմը: Երկար ժամանակ առջեւում էին Իսրայելի ֆուտբոլիստները, սակայն երկրորդ խաղակեսում Հիերրոն եւ Էչեւերիան հաղթանակ բերեցին իսպանացիներին: Վեցերորդ խմբի առաջատար Ավստրիայի հավաքականն է, որը հյուրընկալվելիս վստահ հաղթանակ տարավ Սան Մարինոյի թիմի նկատմամբ:

Բուռն իրադարձություններ ծավալվեցին Բրատիսլավայում, որտեղ մրցեցին յոթերորդ խմբում հանդես եկող Հունգարիայի եւ Ռումինիայի հավաքականները: Հարեւան երկրների ֆուտբոլիստները ոչ իրենց խնայեցին, ոչ էլ մրցակիցներին, ու մրցավարը ստիպված էր դեղին ու կարմիր քարտեր ցույց տալ երկու թիմերի մի քանիսի խաղացողների: Իսկ այդ մարտական հանդիպումն ավարտվեց խաղաղ արդյունքով՝ 1-1: Սլովակիայի հավաքականը, որը երկու հաղթանակ ուներ, պորտուգալացիների հետ հանդիպման ժամանակ անհաջող խաղաց պաշտպանությունում: Հյուրերը երեք անգամ գրավեցին դաշտի տերերի դարպասը, իսկ իրենցն անառիկ պահեցին:

Հերթական պարտությունը կրեց Ադրբեջանի թիմը, այս անգամ Լիխտենշտեյնի հավաքականից:

Ութերորդ խմբում երկրորդ անգամ հաղթանակներ տարան Հոլանդիայի ու Խորվաթիայի թիմերը: Սակայն եթե հոլանդացիների համար ամեն ինչ շատ հեշտ ստացվեց, ապա խորվաթները հաջողության հասան մեծ դժվարությամբ: Աշխարհի առաջնության երրորդ մրցանակակիրը նույնիսկ տանուլ էր տալիս 0-1 հաշվով, սակայն իրենց առաջատարներ Դավոր Շուկերի եւ Զվոնիմիր Բոբանի ջանքերով բեկում մտցրեց խաղի մեջ եւ հաղթեց 3-2 հաշվով:

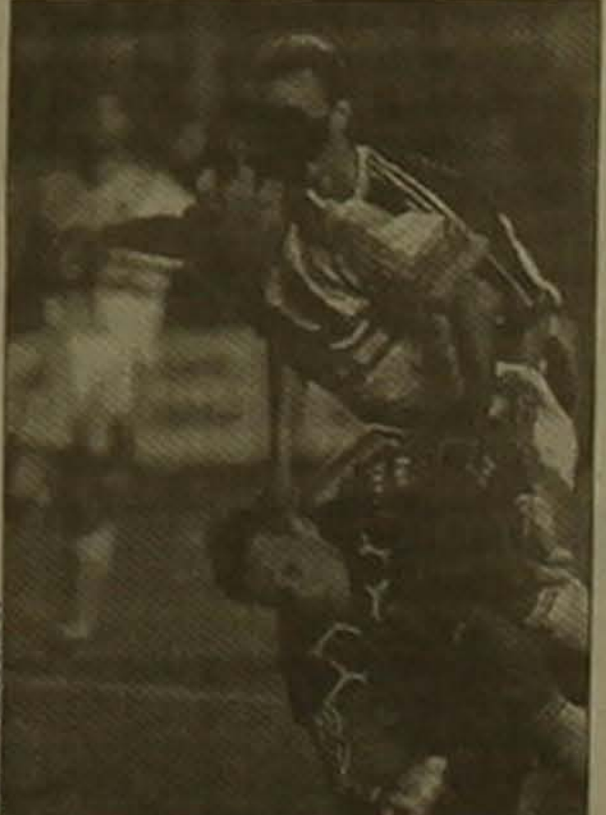

Իններորդ խմբում երրորդ հաղթանակը տարավ Եվրոպայի փոխչեմպիոն Չեխիայի հավաքականը: Վերջապես հաջողության հասան լիտվացիները: Նախորդ խաղերում նրանք 0-0 էին խաղացել մրցակիցների հետ, իսկ այս անգամ աչքի ընկան արդյունավետ խաղով: Երեք գոլ իր հաշվին գրանցեց Վալդաս Իվանաուսկասը: Չափազանց համեստ հաղթանակ տարավ Շոտլանդիայի հավաքականը, որի մրցակիցն էր Ֆարերյան կղզիների հավաքականը:

Այսպիսով, Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի մասնակից թիմերի մեծ մասն ավարտեց իր այս տարվա ծրագիրը: Նոյեմբեր ամսին ընդամենը մի քանի խաղ կանցկացվի: Իսկ գարնանը աշխարհամասի 49 թիմերը նոր ուժով կվերսկսեն պայքարը:

Առաջին խումբ

Շվեյցարիա-Դանիա՝ 1-1
Ուելս-Բելառուս՝ 3-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իտալիա	2	2	0	0	4-0	6
2. Ուելս	3	2	0	1	5-5	6
3. Դանիա	3	0	2	1	2-3	2
4. Բելառուս	2	0	1	1	2-3	1
5. Շվեյցարիա	2	0	1	1	1-3	1

Երկրորդ խումբ

Հունաստան-Վրաստան՝ 3-0
Նորվեգիա-Ալբանիա՝ 2-2
Սլովենիա-Լատվիա՝ 1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լատվիա	3	2	0	1	4-2	6
2. Հունաստան	2	1	1	0	5-2	4
3. Սլովենիա	3	1	1	1	4-4	4
4. Նորվեգիա	3	1	1	1	5-6	4
5. Վրաստան	3	1	0	2	1-4	3
6. Ալբանիա	2	0	1	1	2-3	1

Երրորդ խումբ

Մոլդովա-Գերմանիա՝ 1-3
Թուրքիա-Ֆինլանդիա՝ 1-3

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ֆինլանդիա	3	2	0	1	6-4	6
2. Թուրքիա	3	2	0	1	5-3	6
3. Գերմանիա	2	1	0	1	3-2	3
4. Հս. Իռլանդ.	2	1	0	1	1-3	3
5. Մոլդովա	2	0	0	2	3-6	0

Հինգերորդ խումբ

Բուլղարիա-Շվեդիա՝ 0-1
Լյուքսեմբուրգ-Անգլիա՝ 0-3

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լեհաստան	2	2	0	0	6-0	6
2. Շվեդիա	2	2	0	0	3-1	6
3. Անգլիա	3	1	1	1	4-2	4
4. Բուլղարիա	3	0	1	2	0-4	1
5. Լյուքսեմբուրգ	2	0	0	2	0-6	0

Վեցերորդ խումբ

Իսրայել-Իսպանիա՝ 1-2
Սան Մարինո-Ավստրիա՝ 1-4

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ավստրիա	3	2	1	0	8-2	7
2. Իսրայել	3	1	1	1	7-3	4
3. Իսպանիա	2	1	0	1	4-4	3
4. Կիպրոս	2	1	0	1	3-5	3
5. Սան Մարինո	2	0	0	2	1-9	0

Յոթերորդ խումբ

Սլովակիա-Պորտուգալիա՝ 0-3
Հունգարիա-Ռումինիա՝ 1-1
Լիխտենշտեյն-Ադրբեջան՝ 2-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռումինիա	3	2	1	0	9-1	7
2. Սլովակիա	3	2	0	1	7-3	6
3. Պորտուգալ.	3	2	0	1	6-2	6
4. Հունգարիա	3	1	1	1	6-4	4
5. Լիխտենշտեյն	3	1	0	2	2-12	3
6. Ադրբեջան	3	0	0	3	1-9	0

Ութերորդ խումբ

Իռլանդիա-Մալթա՝ 5-0
Խորվաթիա-Մակեդոնիա՝ 3-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իռլանդիա	2	2	0	0	7-0	6
2. Խորվաթիա	3	2	0	1	7-5	6
3. Մակեդոնիա	2	1	0	1	6-3	3
4. Մալթա	3	0	0	3	1-13	0
5. Հարավսլավիա	-	-	-	-	-	-

Իններորդ խումբ

Չեխիա-Էստոնիա՝ 4-1
Լիտվա-Բոսնիա՝ 4-2
Շոտլանդիա-Ֆարերյան կղզ.՝ 2-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Չեխիա	3	3	0	0	8-2	9
2. Շոտլանդիա	3	2	1	0	5-3	7
3. Լիտվա	3	1	2	0	4-2	5
4. Էստոնիա	4	1	1	2	9-8	4
5. Բոսնիա	4	1	1	2	5-8	4
6. Ֆարեր. կղզ.	5	0	1	4	1-9	1

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՇՐՋԱՆ

Ռուս-թուրքական զինավարժություններ

ԱՆԿԱՐԱ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում խաղաղարար գործողություններ անցկացնելիս Ռուսաստանի ռազմատրանսպորտային օդուժի օգտագործման հարցերին են նվիրված Թուրքիայի Կայսերի քաղաքում անցկացվող ռուս-թուրքական զինավարժությունները: Դրանք առաջին անգամ են անցկացվում ռուսական կողմի եւ հյուսիսատլանտյան դաշինքի անդամ պետություններից մեկի միջեւ: Զինավարժություններում ռուսաստանյան պատվիրակության ղեկավարն է գլխավոր շտաբի գլխավոր օպերատիվ վարչության պետի առաջին տեղակալ գեներալ Միխայիլ Ֆիլիպովը: «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի շփումները վերջերս աշխուժացել են: Սեպտեմբերի 29-ից հոկտեմբերի 4-ը Ստամբուլում անցկացվել է «Պիսֆուլ բրիջ» (Հաշտության կամուրջ) զորավարժությունը, որտեղ որպես դիտորդ մասնակցել է Ռուսաստանի զինվորական պատվիրակությունը: Մինչեւ հոկտեմբերի 16-ը Ռուսաստանից մեկ-այլ պատվիրակություն կայցելի Թուրքիայի տարածքի մի քանի ռազմական օբյեկտներ, այդ թվում Էսկիշեհիր քաղաքում առաջին միացյալ մարտավարական ավիացիոն հրամանատարության ավիաբազան:

Բրեժնեւի թոռը նոր կոմկուս հիմնեց

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լեոնիդ Իլյիչի թոռը՝ Անդրեյ Բրեժնեւը կոմունիստական նոր կուսակցություն է հիմնադրել, հայտարարելով, թե հույս ունի վերածնել բրեժնեւյան ժամանակների կայունության դարաշրջանը: Մոսկվայում տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում նա հայտարարել է, որ իր հիմնած կուսակցությունը՝ համառուսաստանյան կոմունիստական շարժումը, հավատում է անեղծ կոմունիզմին, մի գաղափարախոսության, որն իր վերածնունդն է ապրում ողջ աշխարհով մեկ: Ըստ BBC ռադիոկայանի, կուսակցության հիմնադրման օրը՝ հոկտեմբերի 14-ը պատահական չի ընտրվել. 1964 թ. այդ նույն օրը ՍՄԿԿ ԿԿ պլենումը պաշտոնանկ արեց Խրուշչովին՝ փոխարինելով նրան Լեոնիդ Բրեժնեւով: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Ա. Բրեժնեւի հավաստմամբ, իր կուսակցությունը, որի շարքերում արդեն 5 հազ. մարդ կա, մտադիր է մասնակցել խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրություններին: Նա հայտարարել է, որ իր գլխավորած շարժումը դիմակայելու է բոլոր նրանց, ովքեր դավաճանել են Խորհրդային Միությանը:

«Ռուսաստանը դանդաղ, բայց իրոք նստում է ասեղին»

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐՔ: Մոսկվայում թմրանյութերի հետ կապված իրադրությունը փոթորկից առաջ լռություն է հիշեցնում, հոկտեմբերի 14-ին կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է Մոսկվայի ՆԳՊՎ թմրանյութերի ապօրինական շրջանառության վարչության բաժնի վարիչ Վլադիմիր Չարիկովը: Թմրանյութերի հետ կապված հանցագործությունների թվի կրճատման հետ մեկտեղ, աճել է «կոշտ» պատրաստուկների օգտագործումը: Դա, Չարիկովի կարծիքով, իրավունք է տալիս խոսելու այն մասին, թե «Ռուսաստանը դանդաղ, բայց իսկապես նստում է ասեղին»: Նրա տվյալներով, այս տարվա 9 ամիսների ընթացքում Մոսկվայում բացահայտվել է թմրանյութերի հետ կապված 7152 հանցագործություն եւ իրացման 2896 դեպք: Պատասխանատվության է ենթարկվել 6004 մարդ, այդ թվում քրեական 5639-ը: Թմրաշուկայում ամենաակտիվը Ուկրաինայի (կալանավորվել է 132 մարդ), Ադրբեջանի (128), Վրաստանի (127), Նիգերիայի (61) եւ Տաջիկստանի (56) քաղաքացիները: Թմրանյութերի եւ պսիխոտրոպ միջոցների մասին օրենքը ուժի մեջ է մտել ապրիլի 15-ին, բայց, քանի որ կառավարության բոլոր որոշումները ուշացել են 4 ամսով,

դեռեւս դրանց արդյունավետության մասին խոսելը, Չարիկովի կարծիքով, վաղ է: Նա հաղորդեց, համապատասխան թաղապետարաններ 9 պաշտոնական բողոքներ են ուղարկվել գիշերային ակումբների մասին, որոնց տարածքում թմրանյութերի վաճառքի դեպքեր են բացահայտվել: Բոլոր հանցամասնակիցների պարզաբանումից հետո նրանց սպառնում է կամ լիցենզիաներից զրկում, կամ քրեական դատարան:

Շաբդուրասուլովն ընտրվեց «Հասարակական հեռուստատեսության» գլխավոր տնօրեն

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Իգոր Շաբդուրասուլովն այսօր «Ռուսաստանի հասարակական հեռուստատեսություն» (ՌՀՀ) բաց բաժնետիրական ընկերության գլխավոր տնօրեն է հաստատվել այդ ընկերության բաժնետերերի արտահերթ ընդհանուր ժողովում: Նրա թեկնածությունն այդ պաշտոնի համար առաջադրել է Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը:

Դեռեւս սեպտեմբերի 15-ին ՌՀՀ-ի տնօրենների խորհուրդն Իգոր Շաբդուրասուլովին նշանակել է ՌՀՀ-ի գլխավոր տնօրենի պաշտոնակատար: Սակայն ղեկավարի ընտրության առանձնաշնորհը պատկանում է բաժնետերերի ընդհանուր ժողովին:

Այսօրվա ժողովը նաեւ բավարարել է ՌՀՀ-ի գլխավոր տնօրենի պաշտոնից սեփական ցանկությամբ հեռանալու Քսենյա Պոնոմարյովայի սեպտեմբերի 1-ի դիմումը:

Իգոր Շաբդուրասուլովը դարձավ 1995 թվականի ապրիլի 1-ից այս հեռուստաընկերության հաղորդումների սկսվելու օրվանից ի վեր իրապես գործող գլխավոր տնօրենը: Նրանից առաջ այդ պաշտոնն զբաղեցրել են Սերգեյ Բլագովոլինը եւ Քսենյա Պոնոմարյովան: Իսկ հեռուստատեսության ամենաառաջին ղեկավարը եղել է Վլադիսլավ Լիստեւը, որն սպանվեց ՌՀՀ-ի հաղորդումներն սկսվելուց ուղիղ մեկ ամիս առաջ:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

16 հոկտեմբեր

Հ1

17.00 Հայլուր
17.20 3-րդ ալիք
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
19.00 Մայրաքաղաք
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակատալոգ
20.50 Էդվարդ Բաղդասարյան. «Ռապսոդիա»
21.00 3-րդ ալիք
24.00 Հայլուր
00.15 Կեսգիշեր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.15 Մուլտֆիլմ
19.25 ԱՐՏ-13. Հիթ շքերթ
19.45 Միասին («Միր»)
20.30 Կարճամետրաժ ֆիլմ
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը խոսում են
21.30 Ներշնչանք (գեղանկարիչ Գաբրիել Սամուելյան)
21.55 Սիրեցեք զմիմեանս
22.00 ԱՐՏ-13. Ծանոթ-անծանոթը
22.30 «02» լրատու
23.00 Լուրեր
23.10 Արկածային էկրան. գեղֆիլմ «Վճռական ռաունդը»

19.05 Մանուկի սուրհանդակ
19.15 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Արմեն Ջիգարխանյանը «Կյանքի գին» դրամայում
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Մանուկի սուրհանդակ
22.15 «Արնախում հրեշը» մարտաֆիլմը
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Արթուր Էլբակյանի հեղինակային «Ուրբաթ գիշեր՝ բոլորովին քուն չունեմ» ծրագիրը. Հանդիպում Լյուբով Ուսպենսկայայի հետ: Գեղֆիլմ. «Նյու Յորքի արքան», էրոտիկ ֆիլմ. «18-ամյա Քեյին» (վերջում սուրհանդակ)

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 01.55 Նորություններ
10.20 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-16.00 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.45 Ֆիլմ-հեքիաթ «Ոսկե եղջյուրներ»
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.20 Ջենթլմեն-շոու
19.50 Նվագիր, հարմոն սիրելի
20.25 Առողջություն
20.55 «Հրաշքների դաշտ»
22.00 Ժամանակ
22.35 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.50 Դետեկտիվ «Հայելու օգնությամբ»
01.05 Երաժշտական ֆիլմ «Ծնունդով ԽՍՀՄ-ից»
02.15 Գ/Ֆ «Կարմիր վիշապը»

РТР

8.00 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.00 Հազար եւ մեկ օր
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.25 Բարի լույս, Ռուսաստան
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կոմսուհի դը Մոնսոռո»
13.20 Հին բնակարան. 1971 թիվ (2-րդ մաս)
14.30 «Մարյինա ռոշչա»
15.30 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.15 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.00 Մուլտֆիլմեր «Կատուն եւ ընկ.», «Բարի լույս»
17.15 «Զանգահարեք Կուզյային»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.35 Աշտարակ
19.00 Վավերագրական էկրան «Սա Մոսկվան է»
19.15 Գ/Ֆ «Ֆարյատեւի ցնորքները» (2-րդ մաս)
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
21.30 Մանրամասներ
21.45 «Քաղաքիկ»
22.15 Զգուշացեք, մոդեռն է
22.45 Երաժշտական օղակ՝ նոր սերունդ. Սերգեյ Ռոգոժինը ընդդեմ Լյուբով Ուսպենսկայայի
00.20 Թատրոն +TV. Տատյանա Դորոնինա
01.30 Հերթապահ բաժանմունք

Ընդամենը 15 օր
Հոկտեմբերի 14-29-ը

ԱՐԱՅ ՍՊԸ

«Արայ» ֆիրման հայտարարում է DAEWOO եւ SHARP ֆիրմաների արտադրանքի տեսականու վաճառք՝ իջեցված գներով:

DAEWOO 20 Q2M
100 ալիք հիշողություն
ռուսերեն մենյու՝
~~250~~-220 $

Սառնարաններ

Daewoo FR 351	[illegible] լ	[illegible] $
Sharp SJ 48H	475 լ	~~760~~ - 710 $
Sharp SJ 51H	505 լ	~~790~~ - 720 $
Sharp SJ 55H	550 լ	~~890~~ - 820 $

SIBLEY International · USAID · AED Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը հիշեցնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա հոկտեմբերի 19-ին, ժամը 11:30-ին, Թեքեյան մշակութային կենտրոնում (Խանջյան 50):

Հանդիպումը կվարի ՄԶԳ սեփականաշնորհման ծրագրի IBTCI առաքելության ղեկավար Մայք Մաքվերթըրը:

Թեման՝ «Սեփականաշնորհում. Պետական ձեռնարկությունների առավել արդյունավետ եւ արտադրողական օգտագործումը»:

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167. 581351) * տեղեկագրերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 927 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 15. 10. 1998 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@